

Tribuna școlii

SALA
DE
LECTURĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Revistă editată de
Ministerul Educației și Învățământului
și Uniunea Sindicatelor
din Învățământ, Știință, Cultură,
Poligrafie, Presă și Edituri

ANUL XVII (XXXVIII) Nr. 319 (1405)
Sâmbătă, 21 ianuarie 1989

8 pagini — 2,50 lei

**MARELUI EROU AL ȚĂRII — PROFUNDUL OMAGIU, ÎNALTA CINSTIRE ȘI RECUNOȘTINȚĂ
ALE OAMENILOR ȘCOLII, ALE ÎNTREGULUI PARTID ȘI POPOR**

ÎNVĂȚĂMÎNTUL ROMÂNESC MODERN — ȘCOALĂ A MUNCII, A CREAȚIEI ȘI A OMENIEI, CTITORIE A EPOCHI NICOLAE CEAUȘESCU

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, cu muncă susținută, știință înaltă, conștiință revoluționară și elan patriotic. În această viziune, școala modernă de toate gradele, școală a muncii, a creației și a omeniei, are o pondere deosebită, căci în tot ceea ce am realizat, de la bunurile materiale, pînă la formarea omului nou și la pregătirea cadrelor din toate domeniile de activitate, școala s-a implicat organic, cu rezultate deosebite. Prin muncă trebuie să înțelegem nu numai efortul fizic, ci și cel intelectual, deoarece școala asigură păstrarea și dezvoltarea valorilor culturale, științifice și de civilizație, naționale și universale, avînd forța de a le transmite de la o generație la alta și de a le integra în fluxul vieții spirituale umanist-socialiste.

Fundamentat în lumina concepției de o inestimabilă valoare teoretică și practică a genialului său ctitor, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, beneficiind de înțeleapta îndrumare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, învățămîntul românesc de azi este o instituție modernă, un lăcaș de cercetare științifică, de cultură și educație, capabile să formeze cadre bine pregătite, personalități umane pe măsura exigențelor și cerințelor construcției societății socialiste multilateral dezvoltate. Școala modernă din România este un imens laborator în care se plămădește conștiința civică și patriotică a generațiilor tinere și începe formarea omului nou, valoarea supremă a societății noastre. Pe băncile școlii de azi învață muncitorii calificați de mine, savanții și artiștii, oamenii politici, eroii care vor da străluciri noi geniului creator al poporului român. Învățămîntul, cercetarea științifică și cultura asigură continua adîncire și lărgire a orizontului de cunoaștere al omului nou, afirmîndu-i mai viguros personalitatea și puterea asupra lui și a naturii. Evoluția ființei și a societății umane confirmă cu prisosință faptul că puterea omului, capacitatea lui de a fi el însuși și a se despovăra de orice formă de alienare crește înzecat, insușit și înmîit prin cultură, știință și tehnică.

Această teză profund științifică o întîlnim, nu o dată, în monumentală operă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a afirmat din nou la marele forum democratic din 28 noiembrie 1988: „Trebuie să înțelegem bine că numai în măsura în care vom înarma tineretul, oamenii muncii, întregul nostru popor cu aceste noi și noi cuceriri ale științei și cunoașterii umane, vom ridica nivelul general de pregătire al constructorilor socialismului din țara noastră”. Insușirea temeinică a științei și culturii va oferi societății noastre specialiști de înaltă calificare, dar cu o vastă cultură generală, care să se constituie într-o forță prometeică.

Bogățiile unei țări, variatele ei resurse naturale, de la valorile ascunse în adîncurile pămîntului: metale, sare, cărbune, aur negru și pînă la frumusețile peisajului strălucit de aurul verde al pădurilor seculare pot fi exploatate, fructificate, la nivelul cerințelor moderne, numai cu muncă dăruită, știință de vîrf, tehnică avansată și conștiință patriotică, revoluționară, iar toate acestea se cultivă și se educă în primul rînd în școală.

În aceasta constă, ne atrage atenția secretarul general al partidului, puterea popoarelor, pe care o sporesc numai munca fără preget, cultura, știința și tehnica. Cultura este rezultatul instrucțiunii și al educației, este lucrarea școlii de toate gradele asupra inteligenței, talentului, simțirii și voinței omului, la care se adaugă efortul propriu, experiența de viață ale fiecărui individ. Așa cum magistral sublinia, în cuvîntarea ținută cu prilejul deschiderii actualului an de învățămînt, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Trăim o epocă de mari transformări revoluționare, de noi și noi descoperiri științifice și tehnice, de lărgire continuă a orizontului cunoașterii umane în toate domeniile de activitate. Iată de ce trebuie să spunem cu toată țăria că viitorul poporului nostru ca de altfel al fiecărui popor — va fi determinat în mod hotărîtor de nivelul învățămîntului și al cercetării științifice. Sînt în lume mari puteri care dispun de forță militară! Dar cea mai puternică forță este aceea a științei, a culturii, a învățămîntului — și un popor cu o înaltă cultură, înarmat cu o înaltă știință, în toate domeniile, va deveni o putere mare pe Pămînt! Trebuie ca și România, poporul nostru să devină, în domeniul științei, învățămîntului, culturii, un popor puternic, o mare putere a științei și culturii!”

Geniul creator al poporului român, rezultatele obținute, îndreptățesc pe deplin un optimism creator, hotărîrea tuturor lucrătorilor școlii, a oamenilor de știință și cultură, a întregului tineret, de a ajunge acolo unde ne propunem: o mare putere științifică și culturală. Cultura, în înțelesul cel mai larg al termenului, ne-a afirmat în fața lumii așa cum am fost, cum sîntem și cum am vrea să fim. Miorița, un basm sau o doină din bătrîni, o poezie de Eminescu, Coșbuc, Goga, Blaga, Argezi, Beniuc, Labiș sau Nichita Stănescu, o năvelă de Slavici ori o povestire de Creangă, un roman de Sadoveanu, Rebreanu, Agirbiceanu sau Marin Preda, o comedie de Caragiale sau o dramă de Delavrancea, Istoria literaturii... de G. Călinescu, o rapsodie de Enescu sau Ciprian Porumbescu, un tablou de Grigorescu, Aman, Luchian, Tonitza ori Tucelescu, o sculptură de Brâncuși sau Medrea, precum și atîtea alte valori ale culturii noastre actuale mărturisesc lumii cine și cum sîntem, cum vom fi prin știință, talentul, munca și geniul nostru creator, cultivate în școala românească. Un Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Constantinescu, Coandă și atîți alți iluștri oameni de știință au demonstrat lumii geniul poporului român în știință și tehnică.

Școala noastră de azi este chemată să instruiască și să educe asemenea oameni, iar aceasta presupune muncă disciplinată și susținută, dăruire de sine, patriotism fierbinte, seriozitate, să formăm, cu alte cuvinte, un tineret pătruns de înalte răspunderi pentru trecutul, prezentul și viitorul patriei.

Cultura, act de identitate al unei națiuni, poartă, nu areareori, sigiliul geniului, pentru pătrunderea în universalitate și în eternitatea istoriei.

Cultura și civilizația „Epocii Nicolae Ceaușescu” poartă un asemenea sigiliu, în toate sectoarele desfășurării amplului proces al construcției socialiste, în climatul de înaltă efervescență creatoare trăit, alături de educatorii comuniști ai României, de întreaga noastră națiune! Acum, în pragul apropiației sărbătoriri a zilei de naștere a ctitorului învățămîntului românesc modern, toți slujitorii școlii își reafirmă hotărîrea deplină de a acționa în consens cu aceste nobile comandamente și aspirații, menite să conducă la înnoirea revoluționară a patriei, la ridicarea ei pe noi culmi de civilizație și progres.

ION DODU BĂLAN

O PRODIGOASĂ CONCEPȚIE ȘI ACȚIUNE POLITICĂ ÎN SLUJBA PĂCII

Personalitate proeminentă a epocii contemporane, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a cîștigat un prestigiu binemeritat pe toate meridianele lumii prin consecvența acțiunii sale pentru pace și dezarmare, prin demersul hotărît pe care îl întreprinde pentru o lume nouă, interemeiată pe încredere, egalitate între popoare și eliminarea forței și a pericolului nuclear.

Teoretician de prestigiu mondial, tovarășul Nicolae Ceaușescu are meritul de a fi efectuat în operele sale științifice o analiză pătrunzătoare, de substanță, a desfășurării vieții internaționale, evidențiind dialectica tendințelor și contradicțiilor care se manifestă pe arena mondială, identificînd forțele ce trebuie să promoveze un proces adînc de schimbări. În magistrala sa operă teoretică, președintele României socialiste a relevat că în actualele condiții, deosebit de complexe, ale vieții internaționale, se impune cu hotărîre un nou mod de a aborda și de a soluționa problemele internaționale, pentru a face să iasă din impas situații nerezolvate, probleme cu care se confruntă de mult comunitatea internațională a statelor, vitale pentru existența umanității, care solicită, mai mult, ca oricînd, astăzi, inițiative noi. Promotor neîntrecut al dialogului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat, prin întreaga sa gîndire și acțiune politică, faptul că, oricît de grele și complicate ar fi problemele cu care se confruntă lumea de azi, ele își pot găsi rezolvarea numai

dacă în locul soluțiilor impuse prin forță și prin amenințarea cu forța va fi promovată politica de negocieri, singura în măsură să permită convenirea unor soluții durabile, de perspectivă, marilor probleme internaționale. Este convingerea președintelui țării că importante probleme ale vieții mondiale impun o prezență activă în cadrul forumurilor internaționale de negocieri a tuturor popoarelor — și, în special, a țărilor mici și mijlocii, a statelor în curs de dezvoltare, care constituie astăzi majoritatea covârșitoare a statelor lumii. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea prezentată la ședința comună a Plenarei C.C. al P.C.R., a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești din 28 noiembrie 1988, „Soluționarea marilor și complexelor probleme ale lumii contemporane impune participarea activă, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională, a tuturor statelor și, îndeosebi, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor nealinierte, a țărilor în curs de dezvoltare, care constituie marea majoritate a lumii și sînt nemijlocit interesate într-o politică de pace, de independență și de largă colaborare internațională. Trebuie să se pornească de la faptul că problemele politice, economice, sociale, dezarmare

Conf. univ. dr.
VICTOR DUCULESCU

(Continuare în pag. a 3-a)

8745 06

Adîncă recunoștință pentru grija față de bunăstarea materială și spirituală

Sînt unul din miile de oameni ai muncii din învățămînt care beneficiază, începînd cu 1 ianuarie 1989, de majorarea retribuției. Această măsură se constituie într-o elocventă expresie a preocupării constante a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru continua ridicare a nivelului de trai al întregului popor.

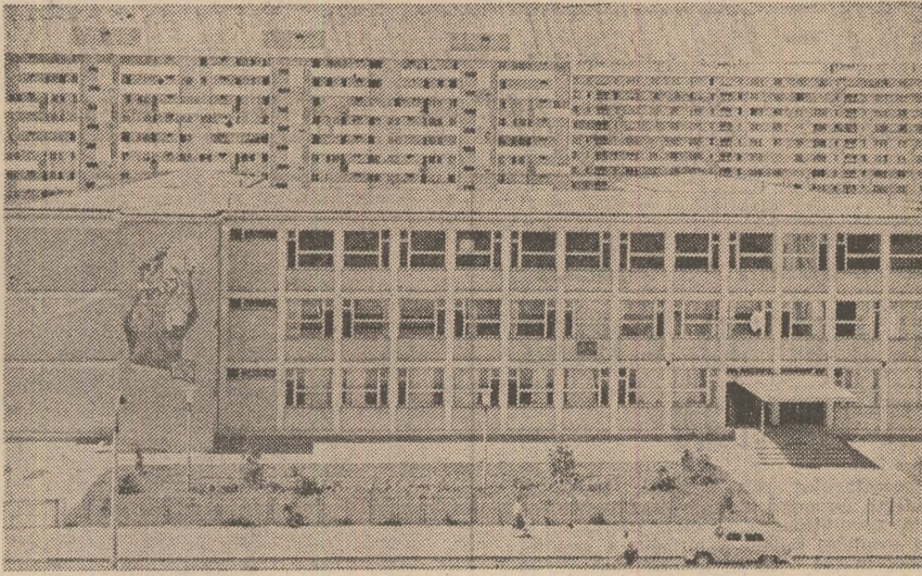
Faptul că această substanțială creștere a veniturilor se referă mai ales la cei cu retribuții mai mici, o parte dintre aceștia fiind tineri aflați în primii ani de muncă, probează, încă o dată, statutul deosebit al tinerei generații, grija de care se bucură din partea conducerii de partid și de stat.

Muncese într-una din școlile municipiului București, Școala Nr. 150, din sectorul 5. De-a lungul celor zece ani de cînd îmi desfășor activitatea aici, în consens cu schimbările radicale din geografia cartierului, s-au produs mutații elocvente și la nivelul unității noastre școlare. Numărul elevilor a crescut de la 700, la peste 1 000. Avem unele din cele mai moderne laboratoare de biologie, chimie, fizică, nenumărate cabinete cu o dotare foarte bună, o sală de sport modernă, aparatură audio-vizuală folosită cu mare eficiență atît la orele de curs, cît și la activitățile politico-educative, tehnico-științifice și cultural-artistice.

O dovadă grăitoare a randamentului ridicat al muncii elevilor și cadrelor didactice din școala noastră o constituie rezultatele obținute de elevii noștri la concursurile școlare pe obiecte de învățămînt (premierii la nivel municipal și național) numărul de peste patru sute de elevi cu medii de nouă și zece.

Ca învățătoare, mi s-a oferit, chiar din

prima zi a anului care a început, prin majorarea retribuției, o nouă și semnificativă dovadă privind consecvența cu care partidul nostru, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aplică în practică principiile politicii de creștere a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, materializîndu-se astfel, în practică, programele ce urmăresc sporirea continuă a bunăstării noastre materiale și spirituale. Avem atestată, încă o dată, concordanța deplină

Inv. GHERGHINA BILTZ
Școala Nr. 150 din București

Festivalul Național „Cîntarea României”, festival al muncii și creației

Recent, s-a încheiat etapa de masă a celei de a VII-a ediții a Festivalului Național „Cîntarea României”, festival al muncii și creației, organizat din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această etapă s-a constituit într-o puternică și amplă mișcare de creație științifică, tehnică, culturală și artistică de masă, desfășurată în toate unitățile de învățămînt sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, la care au participat zeci și sute de mii de elevi de la orașe și sate, precum și numeroase cadre didactice.

Sistemul complex al activităților politico-educative, tehnico-științifice și cultural-artistice a fost orientat și realizat pe baza hotărîrilor Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, a tezelor și orientărilor cuprinse în expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu, în vederea realizării unei calități noi, superioare, în munca de educare a tinerei generații în spiritul patriotismului socialist, revoluționar, al dragostei nețărmurate față de țară și partidul nostru comunist, al profundului atașament față de cauza socialismului și comunismului.

În anul școlar 1987—1988, pe baza Programului unitar al activităților politico-ideologice, tehnico-științifice, cultural-artistice și sportive organizate cu preșcolarii, elevii și studenții, s-au dezvoltat și diversificat formele muncii de educare comunistă a tinerei generații, s-a îmbogățit conținutul ideologic și a crescut eficiența educativă a acțiunilor și manifestărilor prin care s-au omagiat evenimentele istorice sărbătorite de poporul nostru. Au avut loc expuneri, dezbateri, simpozioane, sesiuni de referate și comunicări științifice, întîlniri cu activiști de partid și de stat, expoziții de carte social-politică, spectacole și expoziții omagiale. O atenție deosebită s-a acordat cunoașterii și însușirii de către

tinerele școlare a documentelor de partid, a sarcinilor și orientărilor reieșite din expunerile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și înțelegerii politicii interne și externe a partidului și statului nostru, a proceselor și fenomenelor economico-sociale ale construcției socialiste, ale dezvoltării patriei noastre în etapa actuală și în perspectivă. S-a întreprins un complex de acțiuni vizînd creșterea rolului formativ-educativ al învățămîntului de toate gradele, perfecționarea procesului de predare-învățare și a activităților extradidactice, în scopul formării și afirmării plene a convingerilor materialist-dialectice despre lume și viață a tinerei generații. O preocupare permanentă a tuturor unităților de învățămînt, a inspectoratelor școlare și organizațiilor de copii și tineret a constituit-o realizarea unor ample acțiuni menite să contribuie la educarea științifică și tehnologică a elevilor, atît prin procesul de învățămînt, cît și în cadrul celor 151 395 de cercuri științifice și tehnico-aplicative, în care activează 2 910 000 elevi. Rezultate bune s-au înregistrat și la manifestarea metodic-științifică „Creativitate și eficiență în învățămînt”, la concursurile pe discipline de învățămînt și meserii, la concursul „Start spre viitor”, precum și la Sesiunea națională de referate și comunicări științifice ale elevilor.

În toate județele s-a acționat pentru stimularea și dezvoltarea mișcării artistice de masă, în domeniul creației și interpretării; numărul formațiilor și cercurilor artistice a ajuns în această etapă de masă la 148 618, cu peste 3 688 565 participanți.

În perioada decembrie 1988 — august

existentă între afirmații și fapte, între aspirații și realitate.

În acest context, este esențial rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducătorul partidului și statului, în elaborarea și transpunerea în viață a programelor ce vizează prosperitatea sistematică a societății noastre, în beneficiul fiecăruia dintre noi.

Pentru mine, ca om al școlii, investit cu înalta răspundere de a instrui și educa viitorii constructori ai socialismului și comunismului, majorarea retribuției constituie un argument stimulator de noi energii, pentru ridicarea permanentă a calității învățămîntului.

1989 vor avea loc etapele județeană și republicană ale celei de a VII-a ediții și Festivalului Național „Cîntarea României”, dedicate aniversării a 45 de ani de la victoria Revoluției de Eliberare Socială și Națională, Antifascistă și Antiimperialistă de la 23 August 1944 și întîmpinării Congresului al XIV-lea al partidului, orientate în lumina Conferinței Naționale a partidului, a tezelor și ideilor cuprinse în magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu din 29 noiembrie 1988.

V. APOSTOL

Adunările generale ale oamenilor muncii din învățămînt

În perioada 23 ianuarie — 15 februarie a.c., sub conducerea organizațiilor de partid, în toate unitățile din învățămîntul preuniversitar se vor desfășura adunările generale ale oamenilor muncii, în atmosfera de profundă efervescență politică generată de dezbaterile de către întregul popor a magistralei expuneri rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la marele forum democratic din 28—30 noiembrie 1988, adoptată ca program de muncă și acțiune revoluționară al partidului, al întregului popor. Aceste adunări se vor constitui într-un important prilej pentru toți participanții de a-și exprima adevărata și sinceră opinie internă și externă a partidului și statului, recunoștința pentru marile și profunde realizări din anii construcției socialiste și, îndeosebi, după istoricul Congres al IX-lea al partidului, de a sublinia rolul hotărîtor, determinant, al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și fundamentarea strategiei dezvoltării economico-sociale a patriei, ridicării necontenite a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Totodată, adunările generale ale oamenilor muncii din învățămînt vor constitui

un prilej de exprimare a înaltei recunoștințe față de activitatea neobosită desfășurată de tovarăsa Elena Ceaușescu, eminent militant revoluționar, remarcabil om politic și savant de largă recunoaștere internațională, pentru afirmarea cu putere a științei, învățămîntului și culturii românești. În adunări, în spirit critic și autocritic, va fi analizată, cu înaltă responsabilitate, activitatea desfășurată de organele de conducere din școli pentru perfecționarea muncii de educare și formare a tinerei generații. Un accent deosebit se va pune pe perfecționarea, în continuare, a întregii activități, pe legarea învățămîntului cu producția și cercetarea, pe formarea de cadre cu înalte cunoștințe profesionale și de cultură generală, pe perfecționarea activității de formare a viitorilor muncitori. De asemenea, se vor analiza temeinic eficiența activității de conducere, modul în care organele de conducere colectivă își îndeplinesc rolul, atribuțiile și responsabilitățile. Pe baza analizei efectuate, se vor adopta noi măsuri pentru ridicarea nivelului politico-ideologic și educativ al întregului proces de învățămînt.

Ordinea de zi a adunărilor generale ale

oamenilor muncii din învățămîntul preuniversitar va cuprinde: 1. Raportul organului de conducere colectivă privind calitatea activității instructiv-educative desfășurate în trimestrul I al acestui an de învățămînt și măsurile ce se impun pentru traducerea în viață a sarcinilor rezultate din Expunerea secretarului general al partidului la ședința comună a Plenarei C.C. al P.C.R., a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești din 23 noiembrie 1988; 2. Completarea programului unitar al activităților politico-ideologice, tehnico-științifice, cultural-artistice și sportive, ce se vor organiza cu preșcolarii și elevii în anul școlar 1988—1989, cu sarcinile ce rezultă din expunerea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ședința comună din noiembrie 1988, precum și măsurile ce se impun, pentru întîmpinarea Congresului al XIV-lea al P.C.R. și a celei de a 45-a aniversări a Revoluției de Eliberare Socială și Națională, Antifascistă și Antiimperialistă cu rezultate cît mai bune; 3. Raportul organului de conducere colectivă cu privire la depunerile făcute de oamenii muncii în anul 1988 pentru fondul de dezvoltare.

A. V.

OPINII

Caligrafia în școală

Programa de limba română pentru clasele V-VIII, aprobată cu nr. 41039/1983, prevede, printre obiectivele specifice ale acestei importante discipline școlare: „La sfîrșitul clasei a VIII-a elevii trebuie (...) să aibă un scris citeț și ordonat; să tindă spre realizarea unui scris frumos; să aibă formate deprinderile de așezare în pagină a unui text (...); să aibă caiete curate, îngrijite” (p. 4). În plus, în capitolul V al programei se prevede: „în conformitate cu hotărîrea Ministerului Educației și Învățămîntului, elevii vor primi, în fiecare trimestru, o notă distinctă pentru calitatea scrisului și pentru gradul de însușire a normelor ortografice și de punctuație ale limbii române. Nota se va înscrie în catalog la rubrica notelor de la „oral”, sub forma (exemplu): 9(s)/25.X. Aceasta impune obligația profesorului ca, cel puțin o dată pe trimestru, să controleze cu atenție și exigență scrisul fiecărui elev” (p. 46). În acest cadru, se pot utiliza, în funcție de experiența dascălilor, modalități diverse pentru îmbunătățirea calității scrisului elevilor din gimnaziu.

Pornind de la condițiile biopsihologice ale preadolescenței (10—14 ani), profesorii de limba română vor continua munca atentă și migăloasă a învățătorilor și vor acționa, în continuare, atît pentru formarea deprinderilor de scriere în clasă (rapidă, prescurtată, poate mai puțin caligrafică, dar îngrijită, corespunzătoare notițelor din maculatoare, cît și pentru perfecționarea caracteristicilor scrierii „de acasă”, caligrafice (mai lentă și, deci, mai frumoasă, corespunzătoare temelor efectuate pe caietele „de curat”). În acest scop, la clasele V-VI, ținînd seama de experiența proprie, indic elevilor să ia notițe în clasă numai cu pixuri cu mină de grafit sau cu creioane bine ascuțite (facilitînd, în acest fel, eventualele retușuri și evitînd inerențele, pete, surgeri de cerneală, defectarea stilourilor etc.). La utilizarea notițelor din maculatoare, le sugerez „ajustarea” acestora — importantă și în fixarea ideilor principale ale lecției — prin sublinieri, încadrări, numerotări etc. efectuate, eventual, și cu creioane colorate. Se recomandă elevilor să nu utilizeze pixurile cu pastă (bila acestora, alunecînd rapid și multidirecțional, deformează în scurt timp scrierea, acționînd necorespunzător asupra formării și întăririi mușchilor scurți ai mîinii). De mare importanță consider că este necesitatea cunoașterii și a respectării unor măsuri ergonomice ca: poziția corectă a sursei luminoase, a hîrtiei, mîinilor, capului și a spatelui în timpul scrierii; calitatea optimă a instrumentelor de scris, a cernelei, hîrtiei etc.

Pentru îmbunătățirea scrierii, recomand rotunjirea caracterelor literelor, imprimarea concomitentă a unei direcții unice și a unei dimensiuni uniforme, fără „înfloriri” inutile. În timpul scrierii cursive (scrierea „de mină”), se va evita, pe cît posibil, ridicarea creionului (penitei) de pe hîrtie, înainte de terminarea cuvîntului (indicația vizează îmbunătățirea vitezei scrierii). O deosebită grijă trebuie să manifeste elevii pentru semnele diacritice specifice alfabetului limbii române. Exemple de tipul: ca, sa, că, să, mare/măre, mir/mîr, miță/miță, țara/țara, tu/ții, ș.a.m.d. pot fi utilizate ca suport logic, ca argument pentru prezența obligatorie a acestora.

O alegere atentă a exercițiilor individualizate de îmbunătățire a scrierii, a ortografiei și punctuației (copierea unor versuri, texte în proză din manuale și alte cărți aparținînd bibliografiei școlare; exerciții de scriere a unor litere, grupuri de litere predilect deformate de elev etc.) va conduce la atingerea acestui important obiectiv — scrierea frumoasă, cursivă, ordonată. Eforturile elevilor vor fi stimulate prin calificative ori note. Notarea are avantajul marcării progresului, regresului și, concomitent, permite extragerea unei medii pe care profesorul o va trece în catalog, în conformitate cu indicațiile programei. Trep-tat, se va forma deprinderea de autocontrol și autoapreciere, ducînd la conștientizarea acestei activități.

În același scop, periodic, se pot organiza concursuri de tipul „cea mai frumoasă scriere”, pot fi sensibilizați și antrenajii și părinții în această activitate (în special la clasele I-IV), știut fiind că deprinderile de scriere dobîndite din familie grevează, uneori ireversibil, calitatea și corectitudinea scrisului.

La clasele mari (VII-VIII), exercițiile de îmbunătățire a scrisului pot continua, îmbrăcînd și alte forme: întocmirea caietelor de lecturi suplimentare, a unor jurnale intime, a caietelor de cîntece, poezii, maxime celebre, scheme și tabele sinoptice, planșe etc. Activitatea aceasta complexă trebuie susținută cu perseverență, în special de către profesorii de limba și literatura română, cărora le revine rolul principal în această acțiune, dar și de către celelalte cadre didactice, mai ales de profesorii-diriginți care, manifestînd interes în această direcție, pot înfrîuri pozitiv scrierea elevilor, prin sfaturi, exemplu personal, notări stimulative ale tezelor, lucrărilor de control ori temelor.

Prof. MIHAI FLOAREA
Școala Nr. 3 din comuna Săbăreni,
județul Giurgiu

Eminent militant revoluționar, prestigioasă personalitate politică și științifică dăruită poporului și patriei

În contextul revoluției științifice și tehnice contemporane, caracterizat prin transformarea științei într-o veritabilă forță de producție, tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, nustru om de știință și străcut om politic, a îmbogățit conceptual locul și rolul științei în societatea noastră, în împlinirea progresului multilateral al patriei. Opera sa de eminent teoretician al construcției socialiste cuprinde ample și substanțiale judecăți de valoare cu privire la înalțimile științei, la obiectivele prioritare și direcțiile reprezentative ale științei sale, la formele specifice prin care își materializează contribuția la dezvoltarea multilaterală a României socialiste.

În acest sens, volumul de referință „Știința și progresul societății”, reunind cuvântările și expunerile rostite în țară și peste hotare, în perioada 1974—1984, dezvăluie o gândire de amplă rezonanță umanist-revoluționară asupra destinului și răspunderilor angajate ale științei în ce privește condiția umană, pacea și securitatea lumii. Complinand în mod feroc viziunea creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului nostru, asupra funcției sociale a științei, tovarăsa Elena Ceaușescu a evidențiat aspecte de coplesitoare importanță privind integrarea organică a științei cu cercetarea și producția, perspectiva relației dinamice dintre cercetarea fundamentală și cea aplicativă, imperatiile sociale ale etapei prezente și îndatoririle activității de cercetare etc.

Concepția adinc novatoare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu despre statutul științei în societatea noastră și în lumea contemporană este remarcabil materializată în activitatea sa practică, de înaltă autoritate și competență, în îndrumarea și organizarea cercetării științifice naționale. Ca membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, strălucitul savant a făcut din afirmarea științei românești ca factor hotărâtor al ascendenței economico-sociale a țării și ca simbol luminos al vocației constructive a poporului nostru un nobil ideal umanist, un pildeitor model de aspirații și de acțiune socială.

Aprecierile, orientările și indemnurile tovarășei Elena Ceaușescu, făcute la congresele științei și învățămîntului, la plenarele Consiliului Național al Învățămîntului ori cu alte importante prilejuri, jalonează calea cea mai adecvată a traducerii în viață a Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare

tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale până în anul 2000.

Opera științifică a tovarășei Elena Ceaușescu, exprimând o impresionantă capacitate creatoare și o vizionară cuteranță de gândire, se concretizează în numeroase tratate de referință pentru literatura națională și mondială de profil, studii și comunicări originale, articole de specialitate, precum și prin prezența domniei sale la prestigioase manifestări științifice naționale și internaționale, în obținerea a numeroase brevete de inventator.

Lucrări precum *Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari* (1974), *Polimerizarea stereospecifică a izoprenului* (1979), *Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari* (1981), *Cercetări în chimia și tehnologia polimerilor* (1983), *Rășini de hidrocarburi* (1988), *Enciclopedia de chimie*, precum și volumul de Scrieri alese, apărut recent în Editura Politică, intitulat „Știința și progresul societății”, constituie astăzi opere de referință și unanimă recunoaștere ca valori ale tezaurului științei naționale și mondiale.

Largul ecou de care se bucură peste hotare opera științifică a tovarășei Elena Ceaușescu, înaltele distincții și titluri academice, care i-au fost conferite de prestigioase instituții și foruri științifice, culturale și de învățămînt din numeroase țări ale lumii, constituie o fi-rească și binemeritată recunoaștere a contribuției semnificative pe care, prin activitatea acestui savant de renume mondial, o aduce România la îmbogățirea cunoașterii științifice universale.

Îndrumind cu strălucită competență învățămîntul românesc spre cotele înalte ale calității și eficienței pe care le-a dobândit astăzi, în calitatea sa de președinte al Consiliului Științei și Învățămîntului, tovarăsa Elena Ceaușescu a reevaluat principal un element constitutiv esențial, anume, însușirea cunoștințelor de bază din disciplinele fundamentale — matematica, fizica, chimia, biologia — reconsiderind, totodată, disciplinele cu o puternică irinurie educativă asupra tinerilor, cum sînt limba și literatura română, istoria, geografia patriei. În felul acesta s-a întărit baza pentru împlinirea naturii profund umaniste a școlii noastre. Școala a devenit astfel o parte integrantă activă a umanismului culturii românești.

Funcția formativ-educativă a școlii noastre de toate gradele nu a fost privită ca un rezultat spontan al condițiilor create, ci a fost întemeiată pe ideea, aplicată creator, a determinismului social, idee conform căreia factorul subiec-

tiv, ajuns la conștiința de sine, joacă un rol major în făurirea istoriei noi. În acest sens, la temelia întregului învățămînt a stat obiectivul însușirii concepției materialist-dialectice despre lume și viață, a teoriei revoluționare a partidului nostru. „O datorie de onoare a școlii — sublinia tovarăsa Elena Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului — a fost și rămîne educația revoluționară, profund științifică și larg umanist a tinerei generații. Învățămîntul trebuie să aducă o contribuție hotărâtoare la formarea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, comunistă, educat în spiritul dragostei de muncă, de dreptate și echitate socială, de respect și apărare a avuției naționale”.

În concepția tovarășei Elena Ceaușescu, omul nou apare ca sinteză a unor laturi complementare: latura profesională și cea umanistă. Din această perspectivă, însăși educația, latură majoră a învățămîntului, se definește prin consonanța dimensiunii instructive cu cea formativă. Savant de largă reputație internațională, organizator și conducător, la cel mai înalt și cuprinzător nivel, al activității științifice și de învățămînt, tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu intruchipează personalitatea excepțională, dăruită plenar cauzei poporului și patriei, valorilor perene ale umanității.

În semn de profund omagiu și vie recunoștință ale întregului popor pentru activitatea revoluționară, politică, științifică și umanistă pusă în slujba progresului și prosperității patriei, cu prilejul aniversării zilei de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu și a îndelungatei sale activități revoluționare, Co-

mitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România i-au conferit titlul de onoare suprem „Erou al Republicii Socialiste România”.

Cu același prilej, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adresat tovarășei Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, o scrisoare prin care s-a adus cel mai fierbinte omagiu și s-au exprimat cele mai profunde sentimente de stimă, prețuire și recunoștință, de înaltă cinstită pentru îndelungata și eroica activitate în rindurile gloriosului nostru partid comunist, în lupta plină de abnegație, desfășurată cu fermitate și spirit revoluționar în marile bătălii de clasă, antifasciste și antirăzboinică, pentru cauza celor mulți, pentru binele și fericirea țării, pentru victoria revoluției și construcției socialiste în patria noastră și înălțarea României pe culmi tot mai luminoase de progres și civilizație.

La această aleasă sărbătoare pentru națiunea noastră, într-o vibrantă unitate de gând și simțire cu întregul partid și popor, și noi, cadrele didactice, adresăm tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu profunda noastră stimă și recunoștință pentru grija statornică pe care o poartă dezvoltării școlii românești de toate gradele, pentru îndrumările și orientările de înaltă competență pe care ni le dă în permanență.

Prof. dr. CAMELUȚA BELDIE
rectorul Institutului Politehnic din Iași

Educație revoluționară pe măsura glorioasei Epoci

Activitatea ideologică și politico-educativă reprezintă una din coordonatele fundamentale ale politicii partidului nostru de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înalțare a României spre comunism, fapt ce rezultă în mod organic din concepția teoretică a secretarului general al partidului privind continuitatea procesului de transformări revoluționare și de construire a socialismului cu poporul și pentru popor.

Caracterul conștient al procesului de edificare a socialismului cu poporul și pentru popor impune cu necesitate imperativului ridicarea nivelului de conștiință politică, de cunoaștere și înțelegere a legiților obiective ale progresului social în socialism de către toate categoriile de cetățeni, începînd cu perioada de formare a personalității umane a tineretului.

Elaborînd creator teze fundamentale din domeniul teoriei revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu înscrie, prin strălucita și originală sa contribuție novatoare, idei, direcții noi de acțiune și în domeniul formării și dezvoltării personalității umane. Scopul principal, rațiunea întregii opere de vastă construcție socială ce se desfășoară în țara noastră este omul, satisfacerea mercur sporită, la nivelul posibilităților societății în fiecare etapă a dezvoltării ei, a trebuințelor materiale și spirituale ale celor ce muncesc, crearea cadrului social optim pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor fiilor patriei, pentru formarea și educarea lor ca participanți activi, conștienți, la edificarea viitorului.

Găsim, în opera teoretică a secretarului general al partidului, conturat portretul luminos al acestei personalități noi pe care o construim: un om temeinic pregătit din punct de vedere profesional, cu o conștiință înalțată, care nu acceptă și nu poate accepta ca din mișle sale să iasă lucruri de proastă calitate, un om profund responsabil față de colectivitate și față de sine, pentru modul în care se implică în valorificarea acelei părți din avuția națională de care este legată activitatea sa, un om cult, instruit, care și-a apropiat cele mai valoroase elemente ale cunoașterii științifice necesare în exercitarea profesiei și în formarea concepției sale despre lume și viață. „Acum — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — cînd trecem într-o etapă superioară de dezvoltare

a societății noastre socialiste, trebuie să fim conștienți că se impune ca o necesitate obiectivă să ridicăm nivelul general de cunoștințe și indeosebi să asigurăm înarmarea întregului popor cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general”.

Școala, atît de frumos definită la Congresul al IX-lea al partidului, ca principal factor de cultură și civilizație, este, în condițiile societății noastre socialiste, cadrul optim de pregătire a forței de muncă necesare. Nici o altă instituție educațională nu îl are pe tînăr în așa de mare măsură sub influența sa ca școala; îl preia de mic, de la 3—4 ani și îl redă societății la 18—20, sau 24 de ani, ca o personalitate matură, formată, conștientă. Elementul fundamental pe care îl are de rezolvat școala în acest demers formativ-educativ este însușirea temeinică a meseriei și cultivarea dragostei față de muncă — în variatele ei ipostaze —, formarea conștiinței, a responsabilității, de a răspândi societatea pentru grija ce i-a purtat-o și pentru condițiile de pregătire pe care i le-a creat prin muncă — productivă sau de altă natură — dar muncă cinstită, utilă, care să-l facă să treacă demn prin viață, drept, cu fruntea sus. Dragostea față de muncă, grija pentru avuția obștească, dorința de a o apăra și fructifica se impun ca direcții fundamentale de acțiune instructiv-educativă în școală, la toate disciplinele și în toate componentele activității școlare și extrașcolare. Transpunînd pe terenul realității școlare observația secretarului general al partidului, că în domeniul muncii educative se mai întîlnesc neajunsuri, rămîneri în urmă, atitudini de subapreciere, putem face constatarea că și aici au existat și mai există tendințe de diminuare a ofensivelor educative, de considerare că noua concepție despre lume și viață, noile atitudini în muncă se formează oarecum pasiv, prin simpla însușire a unor cunoștințe științifice, fără a face racordările ce se impun cu fenomenul social-politic, fără a apela și la alte dimensiuni ale personalității, emoționale, atitudinale etc.

Prof. univ. dr. OLIVIA CLĂTICI

(Continuare în pag. a 4-a)

O prodigioasă concepție și acțiune politică în slujba păcii

(Urmare din pag. 1)

marea și pacea nu se pot soluționa numai de cele două mari superputeri sau numai de cîteva state, că la rezolvarea lor trebuie să participe activ toate statele, fără nici o deosebire. Aceasta reprezintă, de altfel, una din cerințele noii gândiri și noii politici în viața internațională”.

Teoretician de prestigiu al înțelegerii între popoare într-o lume confruntată încă cu pericolul conflictelor și al războiului nuclear, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat valențele noi ale păcii în condițiile epocii noastre, ridicînd-o la rangul unui drept suprem al oamenilor și popoarelor. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu problemele păcii și dezarmării constituie astăzi cele mai importante și cele mai stringente aspecte cu care se confruntă lumea contemporană. Este normal, de aceea, ca tocmai acestea să-și găsească o prioritate absolută în demersul politic, în debaterile tuturor organizațiilor și organismelor internaționale. Acționînd în spiritul viziunii de principiu pe care o promovează președintele țării, diplomația românească a avansat în decursul anilor remarcabile și unanim apreciate inițiative, printre care ideea elaborării unui „Program complex de dezarmare”. România a enunțat, totodată, numeroase propuneri pentru eliminarea armelor nucleare, pentru reducerea armamentelor convenționale și forțelor armate, s-a pronunțat cu consecvență pentru noi măsuri de sporire a încrederii, de asigurare a împlinirii și traducerii în viață neabătut a dreptului la pace al popoarelor.

Preocupat de existența unor profunde decalaje între statele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, președintele Nicolae Ceaușescu a elaborat o adevărată strategie a edificării unei lumi noi, mai bune și mai drepte. Relevînd agravarea contradicției dintre săraci și bogați pe arena internațională, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că este necesar să se întreprindă măsurile hotărîte

pentru soluționarea globală a problemelor datoriei externe, pentru edificarea unei noi ordini economice mondiale, întemeiate pe relații de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure progresul cit mai rapid al tuturor statelor, și în primul rînd al celor rămase în urmă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu are meritul de a fi avansat ideea organizării unei conferințe internaționale în cadrul Organizației Națiunilor Unite, la care să participe cu drepturi egale atît țările în curs de dezvoltare, cit și țările dezvoltate, conferință ce trebuie să se soldeze cu perfectarea unor acorduri corespunzătoare, care să asigure lichidarea subdezvoltării și trecerea la înfăptuirea unei noi ordini economice mondiale.

Concepția teoretică de mare deschidere promovată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, întemeiată pe o profundă analiză și cunoaștere a lumii contemporane, i-a atras remarcabile aprecieri din partea unor numeroși conducători de state, oameni politici, din partea unor reprezentanți ai cercurilor științifice și politice. Consistența acestor aprecieri, modul în care întreaga lume prețuiește și onorează personalitatea președintelui României, acțiunile sale prodigioase, demonstrează recunoașterea clarviziunii unei gândiri politice, a unui demers care s-a impus prin originalitatea sa, prin concordanța sa deplină cu interesele și aspirațiile legitime ale poporului român, cu cauza păcii și progresului în întreaga lume.

Sărbătorînd ziua de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, poporul român își exprimă profundul său omagiu față de președintele țării, sentimentele sale de unanimă afecțiune față de o politică externă laborioasă și înțeleaptă, manifestîndu-și convingerea că generoasele idei de pace și colaborare pentru care acționează neobosit conducătorul României socialiste se vor împlini prin acțiunea unită a popoarelor, asigurîndu-se un climat de pace, de încredere și de respect în Europa și în întreaga lume.

Educație revoluționară pe măsura glorioasei Epoci

(Urmare din pag. a 3-a)

Cu multă ușurință se pun, uneori, unele neîmpliniri în munca educativă pe seama unor factori exteriori școlii — familie, grupuri de prieteni, influența unor mijloace de informare ce circulă în afara structurilor organizate — ceea ce, evident, nu sint de neluat în seamă, dar se uită faptul că și părinții acestor elevi sint tot rezultatul muncii educative a școlii, că ei au învățat și s-au format tot în cadrul școlii noastre. De aceea, școala trebuie să-și asume mult mai responsabil acțiunea educativă — prin mijloacele specifice care sint la îndemână, îndeobște bine cunoscute — nu numai asupra elevilor, dar și asupra părinților și, în general, a colectivității în care este implantată, desfășurînd, în primul rînd, demersul educativ în propriul ei colectiv, acționînd educativ asupra educatorului.

Personalitatea umană conturată în documentele de partid se distinge prin înalt patriotism, devotament pentru patrie, partid și popor, capacitate de mobilizare a tuturor resurselor tinărului pentru acțiune în folosul patriei, al poporului. Educația patriotică, strîns corelată cu formarea concepției materialist-științifice, a conștiinței revoluționare, își are terenul cel mai favorabil de împlinire în școală. Nu există instituție școlară care să nu se racordeze direct la asemenea cerințe, de sigur, racordare făcută cu pricepere, cu talent, cu spirit revoluționar. Școala este, de asemenea, locul prim și cadrul optim de cultivare a cinstei, a omeniei, a umanismului socialist: „Trebuie să educăm copiii, tineretul patriei noastre, în spiritul

cinstei, omeniei, al respectului pentru proprietatea socialistă a întregului popor sau cooperatistă — pentru avutul general”, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu. Școala cultivă, formează valori și o justă evaluare a valorilor. Munca politico-educativă este chemată să formeze și să dezvolte conștiința revoluționară a oamenilor muncii. Dimensiune fundamentală a conștiinței socialiste, conștiința revoluționară rezultă din însăși înțelegerea legității continuității procesului revoluționar, a faptului că în societate se pot petrece și trebuie să se petreacă continue transformări innoitoare, detașări de trecut — chiar trecut de esență socialistă —, ample acțiuni de înlăturare a vechiului și promovare a noului. Spiritul revoluționar generat de procesele sociale obiective se amplifică la rîndul său în ample contribuții la remodelarea și perfecționarea realității, a împlinirii sensului obiectiv al dezvoltării sociale, devine factor activ, demiurgic în modelarea realității, în constituirea de noi elemente, superioare din punct de vedere calitativ. Realizarea tuturor acestor obiective, atît de clar formulate în documentele de partid, cere și slujitorilor școlii, care se bucură de stimă, încredere și apreciere din partea societății, o permanentă analiză critică, obiectivă a propriei activități, preocupări constante pentru realizarea unei noi calități a muncii, pentru a da răspuns vibrantului apel al secretarului general al partidului: „Să perfecționăm activitatea învățămîntului atît din punct de vedere al cunoștințelor generale, tehnico-științifice, cit și al concepției revoluționare despre lume și viață!”

Ianuarie sărbătorească

Am intrat în luna ianuarie a noului an, printr-o poartă de lumină, sculptată cu motive românești. Un ianuarie solemn și sărbătorească, ca o prefață a speranțelor înfrățite ale fiilor acestui plai străbun pentru anul în care au intrat, ca o certitudine a împlinirii năzuințelor celor mai fierbinți ale întregii noastre națiuni. Cu cele mai înalte sentimente de dragoste, de prețuire, poporul român, întreaga noastră națiune, aniversază la 26 ianuarie, anul acesta, împlinirea a 71 de ani de la naștere și a peste 55 de ani de activitate revoluționară ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Este o sărbătoare scumpă inimii noastre, a tuturor locuitorilor acestei țări, pentru care activitatea neobosită a ctitorului României moderne și al învățămîntului românesc contemporan a devenit o permanentă deviză și un simbol de neegalat.

Sărbătorirea zilei de naștere a celui mai iubit fiu al țării, precum și eroica și îndelungata sa activitate revoluționară, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, reprezintă pentru toți oamenii școlii și pentru întregul nostru popor momente solene, înălțătoare, pline de mîndrie patriotică. În anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului nostru, ani cunoscuți sub titlul luminos de „Epoca Nicolae Ceaușescu”, țara întreagă a cunoscut perioada cea mai fertilă de realizări din milenara ei istorie. Tot ceea ce am ctitorit pe aceste meleaguri în „Epoca Nicolae Ceaușescu” este indisolubil legat de numele eroului neamului, cel mai devotat fiu al poporului, ctitorul României noi și al învățămîntului modern.

Definind locul și rolul învățămîntului în societatea țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut și are întodeauna în vedere că omul constituie factorul hotărîtor al întregii activități și, deci, trebuie să se acorde atenția cea mai mare pentru ridicarea nivelului de cunoștințe generale, dar și de conștiință revoluționară. Secretarul general al partidului a subliniat în repetate rînduri că făurirea socialismului și comunismului cere oameni cu o înaltă conștiință revoluționară, cu teinice cunoștințe in-

siionale, tehnice, științifice, în toate domeniile. Tocmai de aceea, secretarul general al partidului acordă o deosebită importanță școlii, pregătirii tinerelor generații pe baza triadei învățămînt, cercetare, producție.

La 7 ianuarie, urmînd tradiția românească de elogie înaltă a marilor făuritori de istorie nouă a patriei, intelectualitatea română, întregul nostru popor, au aniversat, într-o atmosferă plină de vibrație sărbătorească, ziua de naștere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, savant de largă recunoaștere internațională. Cu această ocazie, dînd glas voinței unanime a întregului nostru popor, printr-o Hotărîre Decret, Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România au conferit tovarășei Elena Ceaușescu titlul de onoare suprem de „Erou al Republicii Socialiste România”.

Exprimîndu-și, din adîncul inimilor înflăcărâte, bucuria pentru atribuirea acestei mărețe distincții, toți slujitorii școlii, împreună cu generațiile tinere din patria noastră, aduc un cald și vibrant omagiu tovarășei Elena Ceaușescu pentru prodigioasă și vastă activitate ce-o desfășoară pe tărîm politic și de stat, precum și în domeniul științei și învățămîntului, pentru grija părintească și activitatea plină de pasiune, prin care prezintă, pentru noi toți, un luminos și viu exemplu de dăruire.

Ne aflăm în cel de al patrulea an al cincinalului 1986—1990. An hotărîtor pentru devenirea țării noastre, pentru scrierea ei pe o orbită și mai înaltă de dezvoltare. Este anul cînd se împlinesc 45 de ani de la victoria Revoluției de Eliberare Socială și Națională, Antifascistă și Antimperialistă și anul Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, 1989 este, în același timp, al patrulea an al celui de al optulea cincinal, „an hotărîtor pentru înfăptuirea obiectivelor strategice privind dezvoltarea in-

tenzivă a întregii economii — pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii —, pentru realizarea unei noi calități a muncii și vieții, și trecerea la un nou stadiu de dezvoltare a patriei noastre”, — cum sublinia secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în „Mesajul de Anul Nou”, adresat întregului nostru popor la posturile de radio și televiziune. Anul 1989 este, de asemenea, anul unui glorios jubileu, pe care întreaga națiune română îl sărbătorește cu mare mîndrie patriotică: împlinirea a 130 de ani de la Unirea Principatelor Române, Muntenia și Moldova — iar astăzi, Unirea dintre străvechile ținuturi-surori, prin politica înțeleaptă a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, face ca unitatea dintre toți fiii națiunii, de orice na-

ționalitate, să fie proclamată frăție — și de asemenea și Anul „Centenar Mihail Eminescu”, an al cinstirii geniului tutelar al spiritualității românești.

Inscriindu-se ca un magnific arc de triumf peste timp, acest ianuarie sărbătorească va rămîne de-a pururi în conștiința tuturor oamenilor școlii din țara noastră, prin noi, prin activitatea noastră, mîndri de el și de sărbătorile sale — sărbători care se constituie, în fiecare an, în tot atîtea momente educative, de înaltă vibrație patriotică, prin venerarea trecutului glorios al neamului și cinstirea mărețului prezent eroic pe care îl edificăm zi de zi, ceas de ceas, pe pămîntul scumpei noastre patrii.

DUMITRU RADU

130 DE ANI DE LA UNIREA MOLDOVEI CU MUNTENIA

„Unirea — națiunea a făcut-o”

În magistrala Expunere prezentată la ședința comună a Plenarei C.C. al P.C.R., a organismelor democrației muncitorești-revoluționare și organizațiilor de masă și obștești, din 28 noiembrie 1988, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, demonstrează rolul forțelor de producție în dezvoltarea societății românești în a doua jumătate a secolului al XIX-lea subliniind, printre altele, faptul că „Un rol important în întreaga dezvoltare a poporului nostru l-au avut înfăptuirea Unirii Principatelor — Țara Românească și Moldova — în 1859, sub conducerea lui Cuza, și formarea statului român, care a constituit nucleul statului național unitar”.

Națiunea română, odată constituită pe osatura unitară a poporului român și a limbii române, a spațiului geografic comun — Carpato-Dunăreano-Pontic — și a relațiilor capitaliste favorabile formării pieței unice de activitate economică, a permis, la mijlocul secolului trecut, formarea statului-nucleu-național modern român, în jurul căruia va gravita întreaga luptă de desăvirșire a unității naționale.

Statul național modern român, constituit la 1859, era cu adevărat, așa cum spusese Mihail Kogălniceanu cu privire la Unire, încă în anul 1848: „Cheia de boltă, fără de care s-ar fi surpat tot edificiul național”.

Rod al luptelor maselor populare au fost și sint toate înfăptuirile remarcabile ale acelor momente fertile din istoria neamului românesc. În contextul evenimentelor prefațării Unirii de la 1859, foarte complexe și deseori duplicitate, masele populare au fost forța propulsatoare și dinamizatoare a actului Unirii de la 24 ianuarie. Sprijinitorii din afară erau călăuziți numai de propriile lor interese. Activitatea divanurilor ad-hoc a permis intrarea deschisă a reprezentanților maselor populare în arena luptei unioniste și a imprimat caracterul voinței unanime a românilor pentru Unire, care a biruit.

Înțelepciune, dinamism, inventivitate, inițiativă, iată tot atîția factori evidențiați de poporul român în evenimentele din acel neuitat ianuarie 1859. Înțelepciune au dovedit țărării pontasi din Adunarea ad-hoc a Moldovei, atunci cînd, la intervenția lui Kogălniceanu, au înțeles să pună mai presus interesele naționale ale țării privind Unirea, față de problemele lor sociale care, la acea vreme, erau atît de acute. Adunările ad-hoc de la București și Iași reprezentau una din formele cele mai elocvente de afirmare a voinței naționale a maselor largi ale poporului român pentru unire statală și, în același timp, cele mai democratice adunări reprezentative din Europa acelei epoci. În nici o țară cu sistem politic democratic-burghez, parlamentul nu reprezenta în acea epocă toate clasele societății, așa cum reprezentau adunările românești din 1857.

Dinamismul și l-au probat românii, în urmă de 130 de ani, pe tot parcursul luptei unioniste, îndeosebi cu prilejul desfășurării lucrărilor Adunării Elective de la București, din zilele de 22—24 ianuarie 1859, privind dubla alegere a lui Al. I. Cuza, cînd, sub presiunea nemijlocită a maselor populare, a zecilor de mii de meseriași, în frunte cu căzușii lor, a lucrătorilor, comercianților, a țărănilor, în frunte cu tribunii lor, au impus voința Partidului Național (așa-numiții „roșii”) asupra conservatorilor, denumiți „albi”.

Inventivitate, suplețe și elasticitate politico-diplomatică au demonstrat unioniștii cu prilejul luptei pentru recunoaș-

terea dublei alegeri a lui Al. I. Cuza, cînd au știut să se prevaleze de omisiunea Convenției de la Paris privind dreptul de candidatură la domnie a uneia și aceleiași persoane.

Unirea Principatelor Române, înfăptuită ca expresie a voinței poporului român, a pus în evidență încă o dată, rolul maselor ca făuritoare ale istoriei, precum și rolul major pe care îl pot juca acele personalități ce se identifică cu aspirațiile poporului și înțeleg sensul devenirii istorice.

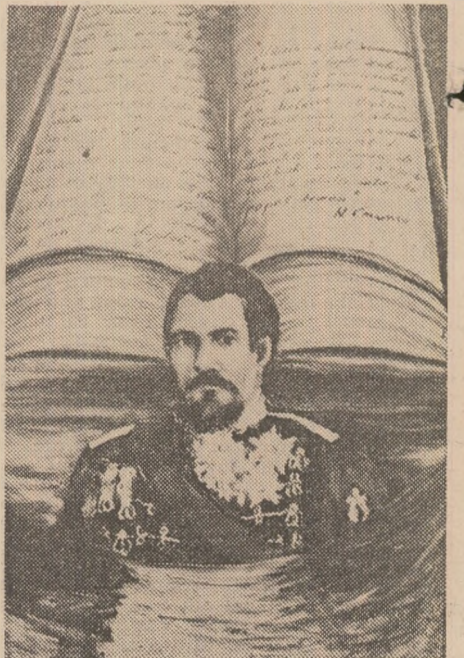
Unirea de la 1859, a reprezentat, așadar, actul de voință plenară a întregii națiuni române, incununarea luptelor purtate de atîtea generații de înaintași. Mihail Kogălniceanu afirma, pe bună dreptate, într-un discurs rostit în 1863, în fața aleșilor națiunii, că „...Unirea e actul energic al întregii națiuni române... Unirea — națiunea a făcut-o...”

Recunoscută de Europa ca un fapt împlinit, Unirea de-acum 130 de ani a fost consolidată prin largi reforme radicale pe planul vieții economice, sociale și politice. Legiuirea agrară din 14 august 1864 a adus libertatea țărănilor, emanciparea lui de „boieresc” (zilele de clacă) și împrumutarea cu pămînt. Legea Instrucțiunii publice din 28 noiembrie 1864 a luminat mințile neștiutorilor de carte și a slobozit gîndirea, rațiunea și înțelepciunea românească. Celelalte reforme au întărit actul Unirii, i-au conferit noi amplitudini și dimensiuni, l-au continuat la scara nolilor proporții, transformîndu-l în actul Marii Uniri de la 1918.

Noul stat național modern — România — a reprezentat, așa cum se subliniază și în Programul Partidului Comunist Român... „intrarea țării noastre într-o nouă etapă a evoluției ei capitaliste, a ridicat pe o treaptă superioară lupta de eliberare națională, mișcarea revoluționară a maselor muncitoare pentru drepturi și libertăți sociale”.

La 130 de ani de la făurirea statului național modern, țara noastră se ancorată profund în înfăptuirea unei noi calități a muncii și vieții, prin întărirea unității poporului în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spre continua creștere a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, a prestigiului Republicii Socialiste România, ca stat unitar pe deplin independent și suveran.

Prof. dr. JEAN CIUȚĂ
Licențiat „George Bacovia” din Bacău

Eminescu și gândirea critică modernă

Se întâmplă azi cu opera lui Eminescu ceea ce se petrece (în bine, în rău, greu de spus) cu opera tuturor scriitorilor acceptați de opinia publică drept simboluri ale valorilor naționale: orice rind scris de mână lor este socotit admirabil și încetează a fi supus oricărei judecăți de valoare. În impunerea acestei atitudini față de Eminescu un rol nu de mică importanță l-au avut exaltările lirico-filosofice, însoțite de strașnice înemernuri la valorificarea integrală, pe care i le-a asumat, cu autoritatea lui în continuă creștere, C. Noica, autorul formulei „Eminescu — omul deplin al culturii românești”. Spiritul critic odată abandonat, nu se mai admit nici măcar ierarhiile pe care scriitorul însuși le operase, de vreme ce nu-și publicase integral producția poetică.

Procesul de ridicare la rangul de simbol are două consecințe care marchează puternic atitudinea contemporanilor față de opera eminesciană: pe de o parte procesul de valorificare integrală a moștenirii lăsate de Eminescu în toate domeniile de activitate mobilizează forțele de cercetare filologică, editarea operii făcând în ultimii ani progrese cu totul remarcabile, pe de altă parte, opera (și în special poezia) devine piatra de încercare a tuturor metodelor și procedeelor de interpretare de ultimă oră, metode de judecată de valoare și libere utilizate să-și utilizeze toată ingeniozitatea și să-și desfășoare toată subtilitatea în procesul interpretării. Direcțiile filologice și cele a lecturii creator-interpretative li se adugă activitatea documentar arhivistă, harnici răscolitori ai actelor sau ai presel vremii aducând mereu la lumină documente legate de biografia poetului, familia lui, a prietenilor, a dușmanilor, a cunoscuților și în general a contemporanilor. Se creează astfel o solidă bază pentru o viitoare interpretare sociologică și istorică a receptării lui Eminescu de către contemporanii săi sau de posteritatea imediată.

Desigur, într-o scurtă trecere în revistă nu se poate face decît o sumară tipologie a demersurilor critice la care e sususă opera eminesciană, iar exemplificările nu pot fi decît selective.

În domeniul filologic aș semnala în primul rînd existența a două serii de direcții critice, care nu coincid în ceea ce privește stabilirea textului de bază. Editată și publicată de Editura Academiei S.R. (alcătuită, în continuarea ediției peressicius, de un colectiv al Muzeului Literaturii Române, avînd în frunte pe eminentul filolog Petru Creția, secondat de minuțiosul istoric literar D. Vatamaniuc), din care au apărut volumele consacrate prozei, teatrului, traducerilor efectuate de poet, dar mai ales cele conținînd publicistica lui Eminescu (volume care au repus în drepturi textele unuia dintre cei mai mari gazetari ai României)

— aceasta apare paralel cu ediția inițiată de Editura Minerva, în care alți cercetători refac traseul gândirii eminesciene în poezie, proză, teatru. Cele trei volume ale poeziei eminesciene publicate în această serie de D. Murărașu reprezintă, în materie de logică și de acuratețea cu care e stabilit textul de bază, un pas înainte față de monumentală ediție Peressicius. Existența a două ediții critice paralele reprezintă o situație unică în cultura noastră, dar frecventă în alte culturi, opțiunea necesară a cititorului stimulîndu-l acestuia, dacă nu competența, cel puțin interesul filologic și spiritul critic.

Critica modernă furnizează interpretării, sugestia și metode de gândire, unghiuri inedite din care poate fi privită opera. Remarcabilă, indiferent de metodologie, este voința de unitate a criticilor, efortul de a oferi modele explicative care să ia în considerare totalitatea operii, autumă și postumă deopotrivă, și, dacă e posibil, totalitatea manifestărilor personalității eminesciene.

O biografie în care informația factologică se subordonează unei propuneri de a considera caracterul poetului un ansamblu omogen a oferit George Munteanu, în *Hyperion I. Viața lui Eminescu*. Aș semnala, în domeniul biografic, lucrarea neurochirurgului Ion Nica, *Eminescu. Structura psihosomatică*. În care se rediscută tipul de structură nervoasă reprezentat de poet și se propune un nou diagnostic în locul explicației tradiționale asupra catastrofei finale.

Procesul de revalorificare, de repunere în circulație a tuturor opiniilor emise în legătură cu opera eminesciană (în care un rol important îl are colecția „Eminesciana” a Editurii Junimea) creează exegeze moderne un fundal de afirmații consacrate, ca și un termen de referință, care poate fi o acceptare sau o delimitare.

O perspectivă filosofică modernă în interpretarea operii, gândită în funcție de două modele cosmologice aflate în relație de coliziune tragică — modelul pitagoreico-platonic și cel kantian — propune Ioana Em. Petrescu în *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*. Pentru autoare, lectura lui Heidegger, de exemplu, este mai instructivă și mai plină de sugestii de interpretare decît lectura lui Schopenhauer.

Pentru o altă direcție critică, G. Bachelard și Gilbert Durand furnizează modele pentru inventarierea semnificațiilor dobîndite în opera poetului de structurile antropologice ale imaginarului sau de elementele primordiale ale cosmosului: focul, apa, pămîntul, aerul. Structura duală arhetipală (de sorginte psihanalitică) oferă lui Marin Mincu prilejul unor originale comentarii asupra *Lucefărului*.

O direcție a cercetării în care s-a în-

vat mult în ultima perioadă este aceea comparatistă. După ce etapa depistării izvoarelor s-a încheiat în linii generale (dar surprize mai sînt oricînd posibile, cum a dovedit de curînd D. Petrovanu), s-a putut trece la acele lucrări în care erudiția să se subordoneze capacității de a depista tipologii paralele, structuri omoloage. Pentru situarea lui Eminescu în contextul unei literaturi românești aș alege lucrarea lui I. Cheie-Pantea, *Eminescu și Leopardi*, iar ca model de înțelegere a originalității eminesciene în raport cu lecturile care i-au catalizat fantezia, lucrarea semnată de Zoe Dumitrescu Bușulenga, *Eminescu și romantismul german*, sinteză greu de depășit mult timp de acum înainte. Excepționala valoare a două simboluri arhaice — pămîntul și apa — este luminată de Petru Caranman într-o cercetare comparatistă întreprinsă pe o arie culturală foarte întinsă (lucrare elaborată cu mai mulți ani în urmă, dar apărută, prin voia hazardului, abia de curînd). Au început de asemenea a fi discutate, cu competența și spiritul critic necesar, traducerile din opera eminesciană în limbi străine. Lucrarea Elenei Loghinovski, *Eminescu în limba lui Pușkin*, reprezintă un început promițător.

Ceea ce ne interesează astăzi nu este epuizarea listei bibliografice a studiilor consacrate lui Eminescu, ci sublinierea diversității și noutății lor metodologice, garanție a redefinirii active și vii față de acea permanență a conștiinței contemporane care este opera lui Eminescu.

ROXANA SORESCU
Institutul de Istorie și Teorie Literară
„G. Călinescu”

Gînduri pentru anul centenar — Eminescu

Al nostru și al universalității. Mihai Eminescu, prin întreaga sa creație — poezie, proză, publicistică, teatru — rămîne întîiul clasic în accepția de model, etalon al unei direcții către perfecțiune, al unei conștiințe naționale deschise europenismului, supus total mitului civilizator, creator de forme expresive unice, desăvîrșite.

În anii comemorării centenarului morții sale — 1989, școala se poate implica plenar efortului oamenilor de cultură, al întregului popor, de a omagia pe scriitorul național și universal „nepereche”. Ne-am gîndit la citeva acțiuni pe care să le desfășurăm în acest scop, ce pot constitui simple sugestii pentru colegii noștri din alte școli.

În cadrul sălii specializate pentru limbă și literatură română sau la bibliotecă se poate realiza un punct documentar special, care să atragă atenția elevilor asupra diverselor ediții ale operii marelui nostru poet, asupra scrierilor critice despre autor și opera sa; spațiul dedicat poetului poate cuprinde tematica operii eminesciene — scheme, tabele sinoptice, facsimile, fotocopii, pagini de manuscris, fotografii, citate, benzi de magnetofon, discuri, diapozitive, imagini ale locurilor străbătute de poet etc.

La orele de literatură, la toate clasele, profesorul poate organiza un scurt moment inițial (de citeva minute), denumit, eventual, „Clipa eternă — Eminescu”, în care elevii pot recita, interpreta, lectura din creația autorului, pot intona melodii pe versuri eminesciene, viziona secvențe de diapozitive sau audia, în interpretări de prestigiu, fragmente din creația poetului. În această situație, legătura cu lecția ce urmează trebuie făcută firesc, în avantajul înțelegerii, aprofundării unor date legate de viața și opera marelui poet. De exemplu, la clasa a VI-a, la tema „Sobieski și românii” de C. Ne-gruzi, trecerea de la acest moment la lecție se poate face amintînd strofa caracterologică din „Epigonii” și punctînd legătura dintre cei doi scriitori, prin admirația comună față de trecutul țării. La clasele a X-a și a XI-a, trecerea de la momentul poetic la capitolul prevăzut pentru predare-învățarea operii lui I.L. Caragiale, spre exemplu, se va face punctînd elementele de legătură dintre cei doi clasici ș.a.m.d. În această manieră, momentul poetic nu va părea izolat de conținutul lecției de zi și va fi mai bine asimilat de elevi.

În afara orelor de clasă, se pot organiza: întîlniri cu exegezi ai operii eminesciene; recitaluri de poezie eminesciană; micro-expoziții cu desene după opera lui Eminescu (vezi „Lucefărul” — ilustrații de Eugen Ștefan Bouscă, Editura Junimea — 1980), excursii tematice „Pe urmele lui Eminescu”; excursii documentare la muzeele de literatură ce dispun de un spațiu dedicat poetului; concursuri de interpretare a poeziei eminesciene (în cadrul școlii sau între mai multe școli); pelerinaj la Ipotești și sărbătorirea creatorului printr-o manifesta-re poetic-muzical-interpretativă ș.a.

Sînt, acestea, doar citeva sugestii pentru profesori, indiferent de specialitate, a căror realizare rămîne deschisă inovației și spiritului creator al fiecărui dascăl. Avem chemarea de conștiință de a-l determina pe elevi să citească mereu din opera lui Eminescu — izvor de aleasă emoție estetică, punct de raportare la cultură și profunzime de idei și sentimente ce se vor cunoscute, cu adîncă venerație, de generația de astăzi.

prof. ȘTEFAN NEAGU
Liceul Economic din Focșani

Prof. EUGENIA STOLERIU
Liceul Național din Iași

Vibrantă cinstire a poetului național

Chintesență a spiritualității românești intruse în universalitate, opera poetului nostru nepereche intră în conștiința neamului, în primul rînd prin școală. Prezența creației poetului național în programele și manualele școlare, îndeosebi în cele de liceu, în care cunoașterea operii lui Mihai Eminescu se face, în fiecare an de studiu prin noua programă de limbă și literatură română aprobată de Ministerul Educației și Învățămîntului, prin concursul național al iubitorilor de literatură, care poartă numele marelui poet, prin numeroasele manifestări școlare și extrașcolare, vine să confirme strădania urmașilor de a cinsti opera celui ce ne reprezintă pe noi, românii.

Prin urmare, și în școlile județului Vrancea, grijă statornică pentru omagierea permanentă a genialului poet. Cu atît mai mult, în acest an școlar, cînd întreaga țară românească împlină cu manifestări deosebite centenarul trecerii Poetului în nemurire.

O astfel de manifestare — avînd ca organizatori Filiala Focșani a Societății de Științe Filologice, Inspectoratul Școlar Județean Vrancea și publicația școlară „Revista noastră” a Liceului Industrial „Unirea” din Focșani — s-a desfășurat, recent, la Focșani.

O sesiune de comunicări, care face par-dintr-o suită de manifestări ce se vor organiza pe parcursul întregului an școlar, a adunat, în orașul primei uniri statornice a românilor, personalități de seamă ale vieții noastre științifice și culturale. „Centenarul nemuririi lui Eminescu” este titlul sub care s-a desfășurat această manifestare. Sesiunea a fost onorată încă din prima zi de prezența

tovarăsei Niculina Moraru, prim secretar al Comitetului Județean P.C.R. Vrancea, președintele Comitetului Executiv al Consiliului Popular Județean, care a adus un vibrant omagiu marelui nostru poet național. Au prezentat comunicări deosebit de interesante și valoroase **Petrache Dima**, coordonatorul „Revistei noastre”, directorul Liceului Industrial „Unirea” din Focșani, președintele Filialei S.S.F., dr. docent profesor universitar **Constantin Ciopraga**, de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, istoricul literar și dramaturgul **Victor Crăciun**, profesorul **Radu Vaida** și poetul **Petre Ghelmez**.

În cea de a doua zi, au fost audiate mesajele academicienilor **Zoe Dumitrescu Bușulenga** și **Eugen Barbu**, după care au făcut comunicări colecționarul **Ion Rogojanu**, istoricul literar **Dimitrie Vatamaniuc**, poetul **Radu Cirneai**, **Victor Stoleru**, **Alfons Melinte**, **Culiță Ușurelu** și **Petrache Dima**. A urmat lectura citor-va pagini dedicate lui Eminescu de scriitorii vrînceni: **Ioan Dumitru Denciu**, **Florin Muscalu** și **Dumitru Pricop**.

Manifestarea, de care au beneficiat elevii, învățătorii și profesorii, a fost completată cu expoziții de carte rară din colecțiile bibliofililor **Ion Rogojanu** și **Dumitru Grumăzescu** (în exclusivitate dedicate lui Eminescu) și cu o expoziție de cartofilie din colecția lui **Vasile Pănescu**, încheindu-se cu un recital „Mihai Eminescu”, realizat de **Leopoldina Bălănuță** și **Ovidiu Iuliu Moldovan**, precum și de cunoscuta formație corală a Sindicatului Învățămînt din Focșani, „*Pastorală*”, dirijată de profesorul **Dumitru Săndulachi**.

Sinteze pe teme de didactică modernă

Învățarea școlară II

În sensul larg, învățarea este un proces de achiziție în funcție de experiență, adică un proces grație căruia anumite activități/conduite se formează ori se modifică sub influența condițiilor repetitive și variabile ale mediului (Hilgard E., Bower G., 1974). Studiile psihologice relevă marea varietate a formelor de învățare umană, care nu se subsumează toate unui model unic; de aici și dificultatea de a formula o definiție unitară. Numeroase teorii ale învățării, care s-au formulat în psihologie, sunt ancorate la câte un gen sau tip de învățare, deci la un model parțial — reflexiv condiționat, încercare și eroare, conexiuni S.-R. s.a. — pe care l-au extins apoi asupra întregului domeniu. În zilele noastre s-a ajuns la o separare destul de netă între teoriile cognitive și teoriile de tipul S.-R. Problema este de a încerca o articulare a acestor modele parțiale, în măsură să ne apropie de o reprezentare coerentă asupra procesului învățării.

Conceptul de învățare școlară — pe care îl avem în vedere — cuprinde procesul de achiziție mnezică și de asimilare activă de informații, formarea de operații intelectuale, deprinderi motorii și de atitudine. După cum se vede, definim procesul învățării școlare prin produsul acestuia — informații, operații intelectuale, atitudine etc. — deci în funcție de ceea ce se învață, de conținut. Există totuși o relativă autonomie a procesului față de produs, de unde existența unor legități comune. Din studiul proceselor de învățare s-a desprins un corpus de fapte și de principii, care se mențin valide într-o mare varietate de situații. Acestea alcătuiesc ceea ce numim teoria învățării.

Didactica tradițională și-a elaborat teoria învățării pornind de la ideile empirismului clasic, pentru care psihologia asociaționistă părea singura opțiune legitimă. Potrivit acestei concepții, instrumentul de schimb dintre subiectul cunoscător și lumea externă îl constituie percepția. Actul cunoașterii este reducibil la simpla înregistrare prin simțuri, la „lectură perceptivă” a lucrurilor, individul fiind pasiv, doar receptiv. A-ți însuși cunoștințe înseamnă — în optica empirismului clasic — a colecta imagini despre lucruri, a le asocia și a evoca atunci când este nevoie. Așadar, mecanismul de însușire a cunoștințelor ar consta, în esență, în formarea de imagini și asociații între aceste imagini (asociația devine principioal vieții mintale); învățarea ca proces era redusă la stabilirea pasivă de conexiuni (asociații). Fiind apropiată simțului comun, teoria asociaționistă reprezenta o primă aproximație a procesului învățării.

Dar, așa cum remarcă B.F. Skinner (1971), copilul nu învață grație unei simple expunerii la faptele sau stimuli din mediu. Adevărurile sau propozițiile științei — adică ceea ce noi numim cunoștințe — nu se „citesc” nemijlocit din percepția faptelor și evenimentelor externe, în consecință, nu este suficient să punem elevul în fața unor obiecte sau evenimente concrete, pentru ca să-și desprindă din ele informația relevantă din punct de vedere științific. Spre exemplu, dacă vom pune elevul în fața unui plan înclinat pe care alunecă o greutate, el nu va descoperi singur relațiile de ordin fizic, nu se va comporta — cum se exprimă Skinner — ca și Galilei în persoană. Faptul fizic nu este accesibil — chiar de la constatare — decit prin mijlocirea unor instrumente mintale, a unui cadru logico-matematic (J. Piaget, 1973). Cunoștințele de fizică, de matematică etc. sunt cuceriri ale activității de cunoaștere a omului în procesul istoric: ele reprezintă într-un sens „inteligentă cristalizată”, iar transmiterea informației științifice în procesul de instruire constituie „transport de inteligență” în timp.

Tot așa, dacă ne referim la uneltele și echipamentele tehnice, putem observa că tehnicile de muncă, procedeele de lucru — care sunt menite să le pună în valoare — nu se află de regulă înscrise nemijlocit în uneltele. Este vorba în fond de procedee sau moduri de acțiune socialmente elaborate, care nu sunt date în obiectele tehnice, așa cum sunt date, de pildă, anumite proprietăți fizice. De exemplu, oferind copilului o unelță manuală simplă (piță, fierăstrău etc.) el nu va „citi” din configurația fizică a uneltei modul ei de utilizare. Insușirea tehnicilor de lucru, care reprezintă, de asemenea, „inteligentă cristalizată”, presupune transmitere socială, reclamă un proces de comunicare-învățare.

Sistemul de cunoștințe, noțiuni și tehnici de muncă nu se transportă de-a gata în mintea copilului: ele pot fi transmise numai prin organizarea propriei activități. Realitatea externă nu-și dezvoltă proprietățile și legile sale, decit dacă este explorată, investigată.

Noile orientări în psihologie (P. Janet, L.S. Vigotski, J. Piaget, P.I. Galperin ș.a.) pun la baza însușirii cunoștințelor și noțiunilor acțiunea în dubla ei ipostază de acțiune externă, obiectuală și acțiune mintală. Nota definitorie a acțiunii este manipularea sau transformarea — aplicată obiectelor și/sau informațiilor. Vorbim de acțiune materială, externă, care implică transformarea pe plan

obiectual, concret și de acțiuni mintale în sensul de transformări aplicate asupra informațiilor.

Invocând 50 de ani de experiență în domeniul psihogenezei cunoștințelor, J. Piaget (1979) subliniază că punctul de plecare al universului științei trebuie căutat în lumea acțiunilor și nu a percepției detașate de contextul ei practic. „Nici o cunoștință — scrie el — nu este efectiv datorată percepțiilor singure, pentru că acestea sînt totdeauna dirijate și încadrate prin scheme de acțiune. Cunoștința provine din acțiune...” (p. 53).

P.I. Galperin (1970) consideră noțiunile drept rezultat al cristalizării acțiunilor mintale: „o idee oarecare — ca fenomen psihologic — nu reprezintă altceva decit o acțiune obiectuală transpusă în plan mental și apoi trecută în limbaj interior” (p. 14).

Pornind de la aceste orientări, o nouă didactică își croiește drum, o didactică a metodelor active, participative, în care elevul nu mai este un simplu receptor de informație, ci subiect al cunoașterii și acțiunii.

Condiții externe și interne ale învățării

Organizarea ofertei de informație. Învățarea școlară se realizează în cadrul procesului de predare-învățare, care constituie o unitate.

A preda nu este sinonim cu a spune, eventual a dicta și a cere lecția viitoare restituirea verbală a celor spuse. Formalismul se naște tocmai din echivalarea facilă între „a preda” și „a spune”. A preda înseamnă a prezenta fapte, exemple, modele, exponate etc., a propune elevilor o activitate asupra lor, adică a-l conduce să le analizeze, să le compare — deci să lucreze cu acest material — și să extragă apoi esențialul pe care să-l fixeze în definiții, legi, principii etc. Mijloacele de transmitere a informației sînt în școală exemplul, modelul, decupajul din realitate, schema, definiția, regula, propoziția teoretică etc. Pe scurt, oferta de informație a lecției cuprinde date concrete și verbale.

Problema care se pune: cum vom organiza procesul de predare? Cum vom reuși să intruchipăm noțiunea (care este o abstracție), ce formă concretă îi vom da — în exemple, imagini, explicații verbale, demonstrații experimentale etc. — pentru ca la capătul secvenței de instruire elevul să ajungă la noțiunea scontată?

De exemplu, noțiunea de pirghie, din fizică, este definită ca o bară rigidă care se poate roti în jurul unui punct sau al unei axe fixe. Problema este cum vom aduce, de pildă, roaba la imaginea unei bare sau a unui segment de dreaptă pe care să se indice elementele definitorii, primele redată prin vectori?

Aceasta presupune un proces de abstractizare, pornind de la exemple și schematizând treptat.

Este un loc comun în pedagogie a spune că logica celui care știe (predă) nu este aceeași cu logica celui care învață. Cel care știe — în cazul nostru, profesorul — este tentat să prezinte lucrurile în formă finită, condensată, mai ales deductivă: cel care învață (elevul) preferă procedeul inductiv, segmentarea materiei în pași mai mici, cu reveniri la părțile dificile. Există apoi ritmurile diferite de asimilare în clasă, după cum există nivele diferite de inteligență școlară și sirguință (motivare). În același timp, cel care predă (profesorul) și cel care învață (elevul) se află în stadii diferite de dezvoltare a gândirii. Or, comunicarea interumană presupune un cod interiorizat comun la cei doi poli ai dialogului: emițătorul și receptorul. Acest cod comun privește limbajul utilizat în predare, vocabularul ce se vehiculează, apoi formele logice care constituie canavaua comunicării profesor-elev, ca și participarea la un nucleu de valori comune în măsură să asigure convergența sau deschiderea necesară, adică suportul atitudinal-motivational.

Pe drept cuvânt, un conținut, adică un set de noțiuni, se consideră accesibil cînd beneficiul, sporul de cunoștințe datorat învățării, este proporțional cu investiția de efort/exercițiu depus; ne interesează deci cu ce preț este obținut un anumit rezultat. Desigur, anumite noțiuni pot fi asimilate mai de timpuriu, dar cer un efort și un timp mult prea mare. O noțiune se consideră accesibilă cînd intrunește cel puțin 66% reușită în testul de verificare în lotul reprezentativ. În cazul învățării depline, procentul este 90%. Cînd procentul de însușire este mai mic, cum este cazul unor obiecte de învățămînt, se ridică semne de întrebare.

Cerința de a inscrie proiectarea ofertei de informație a predării în formele și operațiile de gândire ale copilului și adolescentului, deși este unanim recunoscută, o găsim prea des ignorată de autori de manuale sau de cadre didactice în munca lor la clasă.

Reamintim, într-o formă condensată, caracteristicile celor două stadii principale în dezvoltarea intelectuală, precizînd că situarea acestor repere psihogenetice între anumite limite de vîrstă este aproximativă.

Gîndire concretă

- între 6—7 ani și 11 ani;
- percepția lucrurilor rămîne încă globală, „văzul lor se oprește asupra întregului încă nedescompus”. Ipseste dubla mișcare rapidă de disociere-recompunere (Wallon); comparația reușește pe contraste mari, nu sînt sesizate stările intermediare;
- domină operațiile concrete, legate de acțiuni obiectuale (ex. o inferență tranzitivă este realizată pe materiale concrete, dar nu o regăsim pe un material pur verbal cu același conținut);
- apariția ideii de invarianță, de conservare (a cantității, volumului, greutății etc.);
- apare reversibilitatea sub forma inversiunii și compensării;
- putere de deducție imediată; poate efectua anumite raționamente de tipul „dacă... atunci”, cu condiția să se sprijine pe obiecte concrete sau exemple; nu depășește concretul imediat decit din aproape în aproape, extinderi limitate, asociații locale;
- „intelectul cu o singură pistă” (Bruner); nu întrevăde alternative posibile „catalogul” posibilului se suprapune datelor concrete nemijlocite;
- prezența raționamentului progresiv; de la cauză spre efect, de la condiții spre consecințe.

Gîndire formală (abstractă)

- începe pe la 10—11 ani și devine sistematică pe la 14—15 ani;
- demersul analitico-sintetic dezvoltat; multiplicarea punctelor de vedere;
- operații propoziționale, care au loc asupra propozițiilor ca atare;
- reconstruiește și depășește cu mijloace verbale, ceea ce a cucerit anterior în mod practic;
- se adaugă reversibilitatea sub forma reciprocității;
- stăpînirea instrumentelor deductive, mobilitate, comutarea dintr-un sistem de referință în altul;
- mișcarea gândirii de la posibil la real, apare demersul ipotetico-deductiv, capabil să inventarieze alternativele, ansamblul de posibilități, pornind de la condiții date;
- alternanță mobilă între raționamente directe și inverse, între demersul progresiv și cel regresiv (de la efect spre cauze).

Este de menționat faptul că ciclul gimnazial se situează într-un stadiu intermediar — numit de unii autori stadiu preformal — în care întîlnim decalaje; o parte din elevi se mențin încă la nivelul operațiilor concrete, în timp ce alții au atins stadiul gândirii formale. Tot așa, în unele domenii — cum sînt științele naturii — gîndirea abstractă apare mai curînd decit în altele (de exemplu, în studiul științelor sociale). Firește, cerințele instrucției (programele școlare) merg cu un pas înaintea dezvoltării intelectuale; ele capătă contururi concrete nu atît în funcție de stadiul deja atins în gîndire, ci de zona proximală dezvoltării a inteligenței copilului sau adolescentului. Aceasta nu înseamnă însă „a sări” în predare cu mulți pași înainte. Legitățile construcției psihogenetice impun ca în formarea noilor noțiuni și operații mintale să pornim de la modele concrete, obiectuale. Capul nostru nu este „transparent” pentru a înlesni o „lectură perceptivă” directă a actelor mentale. Este nevoie de o exteriorizare sub forma unor acțiuni materiale sau materializate. Simpla comunicare verbală nu se dovedește suficientă la anumite vîrste sau pentru o parte din elevi, ca și în cazul noțiunilor noi și dificile. Cînd nu se poate opera cu lucrurile înseși, se utilizează substitute ale acestora — modele, machete, scheme grafice etc. — care să permită materializarea actului mental (P.I. Galperin, 1970). Exteriorizarea în acțiuni obiectuale și în plan verbal permite controlul și dirijarea procesului formativ.

Vorbînd de exemple, pe baza cărora se construiește în chip frecvent procesul de predare, trebuie menționată distincția curentă între exemplele care ilustrează nemijlocit o noțiune sau cunoștință avînd valoare de prototip și exemple de contrast, de diferențiere sau contra-exemple, care relevă prin opoziție ceea ce nu con-

stituie sau nu aparține unui concept. Putem nota exemplul, care aduce o informație directă, cu E., iar exemplul de contrast E. Uneori este suficientă o singură pereche (E și E) pentru a introduce o definiție (Df). De exemplu, la geografie e suficient să decupăm Peninsula Italică și insulele alăturate pentru a lămurii noțiunea de peninsulă și cea de insulă. În practică, se acceptă adesea o definiție sau un enunț — cu martori valabili ai cunoașterii unei noțiuni sau reguli, deși proba stăpînirii efective a cunoștințelor este capacitatea de a opera cu acestea în contextul similar sau inedit. De aceea, aplicațiile nu pot lipsi din secvența de pași.

În sfîrșit, procesul de comunicare, de transmitere a informației nu se încheie cu formarea unei noțiuni sau a altora, ci înseamnă, totodată, și încadrarea, situarea în sistemul de noțiuni conexe, vecine, precum și în conceptul care le înglobează. Secvențele de predare se articulează formînd sisteme; rezultatul scontat nu este un mozaic, ci o structură bine definită. Modul de articulare, de sistematizare poate fi anticipat într-o clasificare ce se bazează pe relațiile gen-specie. O altă formă de sistematizare este ceea ce R. Gagné (1977) numește ierarhie, adică un mod de structurare în funcție de un principiu de ordine, aplicabil cu deosebire cînd este vorba de priceperii și deprinderi. O asemenea structurare are la bază relații de implicație — de la premise spre concluzie, de la condiție spre consecință, de la elementul subordonat la cel supraordonat — care conturează o progresie optimă a materialului.

Volumul și concentrarea atenției. După cum se știe, atenția constă în orientarea și concentrarea activității psihice asupra unor obiecte, evenimente, idei etc., avînd ca efect sporirea capacității de receptare a materialului, precum și a eficienței operațiilor cognitive și motorii. Spre deosebire de celelalte procese psihice — cum ar fi percepția, memoria, gîndirea — atenția nu dispune de un conținut informațional propriu, funcția ei constînd în filtrare și selecție, în mărirea sensibilității analizatorilor, în imbunătățirea oricărui proces cu care se cuplează, precum și în controlul acțiunii.

Potrivit studiilor experimentale, omul, deși posedă mai multe organe de simț, se comportă ca și cum ar constitui o cale unică de comunicare, avînd o capacitate limitată de transmitere a informației. În experiențe simple, dacă un semnal sau mesaj intervine înainte de a se obține răspunsul la cel precedent, atunci răspunsul la cel de al doilea mesaj va fi decalat în timp, adică trebuie să se aștepte puțin cînd „canalul” devine liber. Faptul acesta se reflectă în volumul limitat al atenției, respectiv al memoriei imediate, precum și în caracterul serial al proceselor de gîndire. Pornind de aici, s-a născut ideea de a determina viteza de „debitare” a informației, gradul de încărcare pe unitatea de timp, adică densitatea mesajelor (la lecție, în activități practice etc.). Se face distincția între cantitatea de informație (H) oferită în mod obiectiv de o sursă și cantitatea de informație (R) preluată, receptată, transformată în răspuns. Există un punct sau nivel critic pînă la care relația dintre R și H este proporțională; informația preluată crește paralel cu informația oferită de sursă. Dincolo de un anumit prag sau nivel critic „canalul” uman devine saturat, reactivitatea organismului fie că stagnează, fie că decade chiar, din cauza densității prea mari a mesajelor.

Odată cu automatizarea parțială, executarea unor operații se va putea repartiza pe zone corticale parțial inhibate, eliberînd astfel „canalul”, ceea ce va face posibilă executarea paralelă a operațiilor, lărgirea prezumtivă a capacității de cuprindere.

Volumul atenției, ca și capacitatea memoriei imediate, care fuzionează practic aproape pînă la contopire, se supun aceleiași legități. Anumite dificultăți de învățare provin din supraîncărcarea cîmpului de cuprindere al elevului; tabla este prea încărcată de date sau se cer a fi relaționate prea multe elemente — eventual distanțate în spațiu ori timp — pentru a putea fi integrate într-un singur

Prof. univ. dr. IOAN RADU
Universitatea din Cluj-Napoca

(Continuare în pag. a 7-a)

Învățarea școlară [I]

(Urmare din pag. a 6-a)

act mintal (de înțelegere, de rezolvare de probleme etc.).

Elevul își poate menține atenția concentrată asupra unui fapt sau obiect în medie 15—20 de minute, eventual și mai mult dacă îl observă, îl examinează etc. Evident, există variații în gradul de concentrare, anumite oscilații ușoare, fără a se intrerupe directia, orientarea de bază a atenției. Pe parcursul lecției asistăm la o alternanță între distragere și concentrare din partea elevului. Dificultatea la orele de clasă constă în a menține stabilită concentrarea activității. Într-un experiment, în care s-au dat spre rezolvare probleme, s-a permis subiecților, într-o variantă (probă preexperimentală), ca pe parcursul unei ore (60 min.) să intercaleze pauze de relaxare diferențiate în mod individual. Într-o altă variantă (probă principală), pe același interval de timp, subiecților nu li s-a acordat posibilitatea de a intercala pauze. Curba puterii de concentrare indică un nivel mai ridicat la grupa experimentală. Experiențele s-au făcut cu studenții, dar ele sînt relevante și pentru elevii mari, care abordează cu răspundere învățarea.

Relese importanța unor momente de destindere în lecție (relatarea unui episoed din viață, un moment de naratiune, o remarcă hazlie etc.).

Organizarea corectă a lecției poate preveni, sau elimina în bună măsură diferite forme de neatenție. Printre procedeele eficiente în această privință se menționează grija de a da sarcini concrete, de a face ca fiecare elev să fie ocupat, apoi asigurarea unui conținut și a unor metode variate în cadrul lecției și desfășurarea activității în ritm optim. De exemplu, explicarea noului material într-un ritm prea rapid îngreuiază înțelegerea, dar și expunerea prea rară obsoeste; la fixare sau repetare, în schimb, ritmul va fi mai rapid ș.a.m.d.

Prezintă importanță, de asemenea, punctarea momentelor lecției prin indicații de lucru, prin sublinieri, aprecieri sau concluzii care să marcheze încheierea unei etape și trecerea la alta, prin gesturi caracteristice etc. Strîns legată de acest procedeu curent este diferențierea sarcinilor cognitive și mnezice în

cadru explicării noului material. În fluxul astfel monoton al predării, fiecare moment se individualizează, capătă un relief, o fizionomie particulară; se detașează „momentele de vîrf”, se conturează partea de naratiune, de încadrare în context etc.

Nivelul de motivare, de activare cerebrală. Atenția este manifestarea mobilității energetice interne, a gradului de motivare pentru sarcina de învățare. Nivelul activității psihice, eficiența funcțiilor informative și reglatoare ale psihicului depind de nivelul activității cerebrale, de asigurarea unui tonus cerebral optim.

Înțelegem prin motivația învățării totalitatea mobilurilor care declanșează, susțin energetic și direcționează activitatea de învățare (P. Golu). Constituie motive ale învățării anumite trebuințe de bază, cum sînt: trebuința de autorealizare, de afirmare prin succes școlar/parascolar; apoi impulsul curiozității, care este o prelungire a reflexului de orientare; dorința de a obține note bune pentru a satisface părinții sau pentru a fi între premianții clasei; teama de pedeapsă, de eșec; anumite interese, opțiuni profesionale etc. Vectorul „motiv-scop” îndeplinește o dublă funcție: una de activare, de mobilizare energetică și o funcție de direcționare a conduitei. Pe scurt, mobilul acțiunii de învățare prezintă două aspecte solidare: un aspect energetic și altul vectorial.

Există o lege a optimumului motivațional. Orice act de învățare este de regulă plurimotivat. Din compunerea motivelor și imboldurilor — ca într-un paralelogram al forțelor — apare o rezultantă, un grad de motivare față de sarcina respectivă, care capătă expresie concretă într-o anumită mobilizare ener-

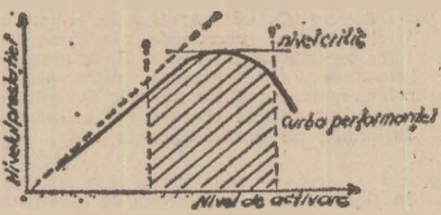

Fig. 1

getică sau nivel de activare cerebrală. Între acest nivel de activare și prestația efectivă sau randamentul obținut există o anumită relație, care este înfățișată în fig. 1. Se poate urmări intuitiv această relație: linia ascendentă a nivelului de activare este dublată de o curbă în formă de U inversat a performanței. Sub un nivel minim de activare, învățarea nu are loc, nu se produce reacția de orientare. Randamentul efectiv crește paralel cu nivelul activității pînă la un punct sau nivel critic, dincolo de care un plus de motivare antrenează un declin al prestației, supramotivarea prezintă efecte negative. Se citează în acest sens mobilizarea energetică maximă a hiperemotivului — în raport cu orice sarcină — ceea ce duce la dezorganizarea conduitei. Există deci un optimum motivațional, care este o zonă între nivelul minim și cel maxim și care diferă într-o măsură de la o persoană la alta, în funcție de gradul de dificultate al sarcinii de aptitudinal, de echilibrul emotiv și temperamental etc.

O mențiune imediată trebuie făcută. Relația din graficul prezentat privește cu deosebire motivația extrinsecă a învățării, cînd sursa determinantă a procesului este exterioră, desfășurarea acțiunii fiind susținută de o recompensă din afara acesteia (de exemplu, nota, lauda, pedeapsa etc.). Dimpotrivă, cînd „recompensa rezidă în încheierea cu succes a acțiunii sau a activității în sine” (Bruner), vorbim de o motivație intrinsecă. Aceasta din urmă nu cunoaște saturația. Curba în formă de U inversat a randamentului nu mai este valabilă. De exemplu, interesul deosebit, pasiunea pentru un domeniu ne fac să investim o muncă neobosită pentru satisfacția ce ne-o oferă activitatea însăși. Practic, învățarea are la bază atît motive extrinseci, cit și intrinseci activității ca atare. Un școlar învață la început sub presiunea unor cerințe externe, pentru ca, ulterior, descoperind conținutul unei materii de învățămînt, să fie animat de un interes cognitiv.

Din categoria motivelor intrinseci fac parte și interesele, aspirațiile cu direcționare profesională, apoi satisfacția lucrului bine făcut. Trebuie să diferențiem complexul subiectiv, difuz, fluctuant format din atracții, preferințe, dorințe față de anumite activități și interesul propriu-zis definit ca „o atitudine stabilizată de natură emotiv-cognitivă față de obiect

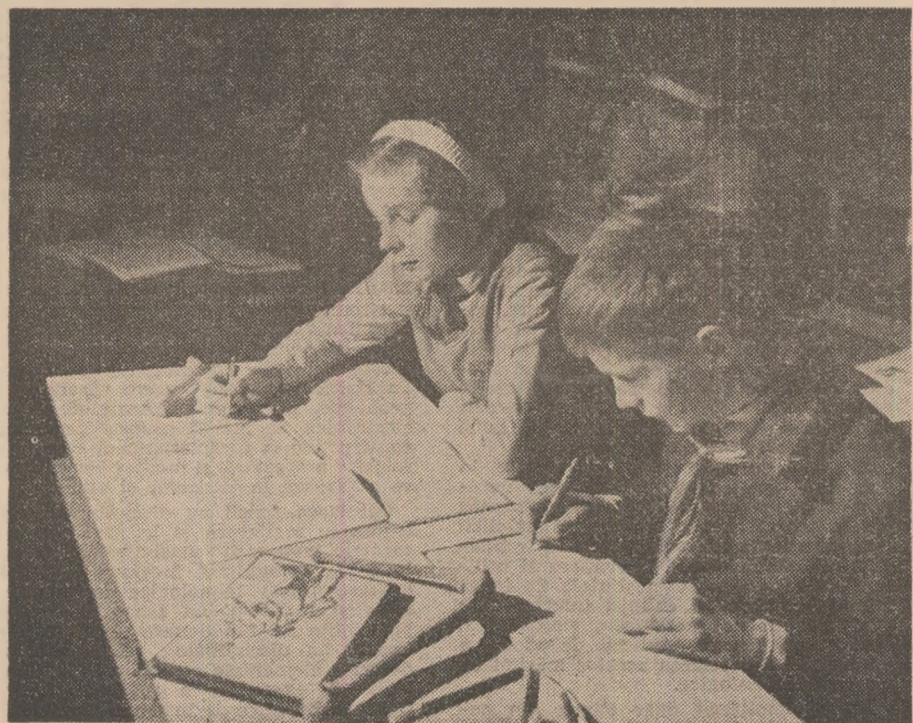
și activitate, în care motivele acționează din interiorul și nu din afara activității respective” (A. Chirceș, 1974, p. 127). Atracțiile și preferințele pentru o disciplină sau alta, spre o profesiune sau alta, constituie doar premisele formării intereselor. Definiția este ceea ce investește elevul pentru realizarea unor asemenea dorințe, nu simbla declarație de opțiune sau preferință.

De fapt, problema nu este de a aștepta apariția motivației, ci a pune accentul pe organizarea condițiilor de învățare, astfel încît acestea să devină factor de întărire. Produc o motivație percepută clară a școlului care justifică drumul ce urmează a fi parcurs, apoi perspectiva aplicabilității în practică sau pentru pregătirea ulterioară care merită efortul depus.

Orice lecție îmbină elementul cunoscut, familiar, cu o informație inedită; interesul este trezit de cota de nefamiliar din conținutul sau din modalitatea de predare. Există un nivel optim al cotei de problematic, de inedit care întreține curiozitatea; un volum prea mic de situații-problemă, al unor ocazii reduse de a înfrunta dificilul sau noul, produce plictiseala. Pe de altă parte, dincolo de un nivel optim, complexitatea depășește pe elev și produce blocarea, suspendarea efortului. Segmentarea sarcinii sau esalonarea efortului sînt soluții de ieșire din impas.

Motivația poate evolua după o spirală ascendentă, dar și după una regresivă.

Reușita într-un domeniu este condiționată de aptitudinile, iar succesul obținut sporește interesul pentru disciplină, fapt care aduce o investiție mai mare de efort și concentrare în măsură să ducă la dezvoltarea aptitudinilor, la rezultate și mai bune. Evoluția acestei motivații se înscrie pe o spirală ascendentă; aptitudinile duc după ele interesele, iar dezvoltarea intereselor potențează aptitudinile. În schimb, insuccesul rețetă se înscrie adeseori într-o spirală regresivă; dacă elevul nu reușește să înțeleagă, să facă față cerințelor, atunci fie că renunță la efortul de înțelegere se resemnează — ceea ce se manifestă prin indiferență, descurajare — fie că se opune de-a dreptul efortului, mai ales cînd intervine și presiunea celor din jur (Pavelcu V., 1962, p. 80—82). Spirala regresivă constituie aici spirala „demotivării”, a stingerii interesului.

Programa de biologie pentru clasele V-VIII

Învățămîntului, sistem deschis, dinamic, autoreglabil și complex, încadrat în suprasistemul societate, căruia îi este subordonat funcțional, îi sînt caracteristice însușiri ca: reciprocitatea în care se află componentele sale, unitatea pe care o realizează cu mediul său, constituirea sa din sisteme de ordin inferior.

Documentele de partid și de stat prezintă un model de analiză a structurii și funcționalității învățămîntului ca o componentă a vieții noastre sociale, avînd menirea de a dezvolta multilateral personalitatea elevilor, de a-i pregăti pentru viață, pentru activitate utilă societății.

Din cuvîntările secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reiese cu claritate datoria școlii de a asigura tuturor tinerilor, indiferent de specializarea pe care și-o alege, o temeinică pregătire în domeniul disciplinelor fundamentale.

Biologia, ca disciplină științifică fundamentală, comportă perfecționarea și modernizarea conținutului său, a metodelor de instruire din această perspectivă, fapt avut în vedere în elaborarea Programei de biologie pentru clasele V—VIII, revizuită în anul 1988.

Pornind de la identificarea resurselor materiale și umane implicate în procesul instructiv-educativ (elementele de conținut, mijloacele materiale, profesorul, elevul), programa stabilește obiectivele generale și specifice ale învățării biologiei în consens cu obiectivele generale ale școlii în etapa actuală. Se are în vedere ne-

cesitatea accentuării caracterului formativ, practic-aplicativ al activității elevilor, antrenarea lor în acțiuni cu caracter practic—experimental, formarea și dezvoltarea capacității de exprimare a acestora în limbaj biologic, de aplicare a unei experiențe asimilate anterior în situații noi, formarea atitudinii științifice bazate pe concepția științifică, materialist-dialectică despre lume și viață.

În privința conținutului, acesta este dissociat în două categorii: cea intitulată „conținut conceptual” cuprinde noțiunile, conceptele, enumerarea sau descrierea unor structuri, procese etc. și cea intitulată „activități de învățare practic-experimentală” reprezentată de observațiile, experiențele și experimentele integrate în lecții. În paralel, „coloana” obiective, inseră — în dreptul capitolelor sau grupelor de teme — comportamente observabile și măsurabile ca indicatori ai performanțelor elevilor în învățare.

Programa aduce o serie de elemente noi la capitolul „Procesul de învățămînt. Proiectare, Organizare, Strategii didactice”, elemente pe care, sperăm, profesorii le vor aprecia și aplica în activitatea la clasă. La acestea se adaugă cele referitoare la contribuția lor efectivă la realizarea „frontului comun” privind exprimarea corectă, fluentă, orală și în scris a elevilor.

Capitolul „Evaluarea randamentului școlar în funcție de obiective”, ca și o serie de materiale ajutătoare incluse în programă (listă de itemuri pentru zoologie,

model de probă de evaluare ș.a.) oferă exemple de modalități de realizare a conexiunii inverse prin evaluarea îndeplinirii obiectivelor, ceea ce presupune, deopotrivă, atît determinarea randamentului școlar, cit și a eficienței activității didactice, în vederea unor viitoare optimizări.

Sugestiile pentru proiectarea și desfășurarea unor activități practice, experimentale, modelul orientativ de proiectare și realizare a unui sistem de lecții, programul de dotare a laboratorului de biologie, elementele legate de informarea științifică a profesorilor și perfecționarea metodică la locul de muncă, de educare a elevilor în spiritul protejării mediului înconjurător și formarea unei atitudini active de ocrotire a naturii, educarea materialist-științifică prin studierea biologiei — sînt componente ale progra-

mei, ca materiale ajutătoare pentru profesori. În același context, se dau și unele orientări și sugestii pentru organizarea activității elevilor în cercuri de profil biologic, îndrumări privind creșterea viermilor de mătase recoltarea și uscarea plantelor medicinale.

Dorim ca prin „litera și spiritul” său programa să fie un instrument de lucru util la îndemina fiecărui profesor de biologie. În funcție de individualitatea, intuiția, experiența, măiestria fiecărui, alegerea unei anumite strategii didactice și stilul personal al fiecărui profesor își vor pune amprenta pe lecțiile pe care le organizează.

Prof. MELANIA CRISTIANA RĂDULESCU
Inspector general în Ministerul Educației și Învățămîntului

Programele de limbi moderne, clasele V-VIII (anii I-IV de studiu)

În cadrul amplului proces de modernizare a conținutului învățămîntului, în lumina sarcinilor ce revin școlii din documentele de partid și de stat, au fost întreprinse o serie de măsuri de perfecționare a tuturor programelor de limbi moderne, clasele V—VIII. Ca urmare, în vederea creșterii contribuției acestora la educarea moral-patriotică a elevilor, la sporirea caracterului practic-aplicativ al cunoștințelor de limbă, conținutul acestora a fost restructurat prin introducerea unor texte cu tematică unitară, în care sînt prezentate realizările poporului român în anii socialismului.

Noile exigențe și sarcini reieșite din documentele recentel plerare a C.C. al P.C.R., din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, la deschiderea actualului an de învățămînt, experiența dobîndită în perioada de aplicare a programelor elaborate în 1982, precum și concluziile desprinse din activitatea de îndrumare și control, cu privire la nivelul de pregătire al elevilor au impus, în continuare, îmbunătățirea procesului de predare-învățare a limbilor moderne.

În acest sens, revizia programelor de limbi moderne din ciclul gimnazial a urmărit amplificarea valorilor educative a conținutului prin reactualizarea tematicii unitare și includerea, în fiecare an de studiu, a unor lecturi suplimentare, cu un puternic mesaj patriotic, care reflectă mărețiile înfăptuiri din Epoca Nicolae Ceaușescu (Canalul Dunăre — Marea Neagră, Podul de la Cernavodă, Bulevardul Victoriei Socialismului, amenajarea riului Dimbovița, Canalul București-Dunăre).

Totodată, s-a acordat o atenție deosebită elaborării obiectivelor generale, specifice și operaționale, în conformitate cu concepția sistemică de predare-învățare, care vizează formarea și dezvoltarea la elevi a deprinderilor de înțelegere și exprimare în limbile moderne învățate

de-alungul celor patru ani de studiu în gimnaziu.

Materialul lingvistic a fost mai bine dozat, prin elaborarea unui vocabular activ minim, grupat tematic, pe categorii gramaticale, în funcție de specificul fiecărei limbi și posibilitățile de asimilare ale elevilor. Scopul acestui vocabular este acela ca elevii să poată să-și însușească un minim de cunoștințe lexicale absolut necesare continuării studiului limbilor moderne în clasele IX—X.

Programele revizuite oferă profesorilor, în capitolul „Îndrumări metodice privind organizarea, proiectarea și desfășurarea activității didactice”, modele funcționale de planuri anuale și trimestriale, de proiecte de lecții, fișe de muncă independentă și probe de verificare, care determină abordarea în lecții a unor strategii moderne cu accent pe latura practic-aplicativă a procesului de predare-învățare. Ele sînt însoțite de lista mijloacelor auxiliare de învățămînt, ce not fi introduse și folosite în cadrul lecțiilor, precum și de aceea a lucrărilor de specialitate de uz didactic.

Acționînd în spiritul acestor programe și aplicînd experiența pozitivă acumulată pînă în prezent, profesorii de limbi moderne vor putea să-și aducă o mai mare contribuție la formarea și educarea tinerel generații.

Desigur că în procesul de aplicare a acestor documente se pot găsi forme noi de prezentare a conținutului, precum și aspecte noi în legătură cu predarea-învățarea limbilor moderne. Ministerul Educației și Învățămîntului este interesat de toate observațiile și propunerile făcute de cadrele didactice, în vederea perfecționării conținutului procesului de predare-învățare a limbilor moderne.

Prof. MICHAELA MICU PERICLE
Inspector principal de specialitate în Ministerul Educației și Învățămîntului

ÎN SPIRITUL ORIENTĂRIILOR ȘI INDICAȚIILOR TRASATE DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

ORIENTARE ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ

Cerințe ale echilibrului dinamic între aspirațiile profesionale și necesitățile de forță de muncă

Modernizarea și perfecționarea întregului sistem de învățământ din țara noastră, obiectiv de însemnătate majoră al edificării societății socialiste multilaterale, reprezintă o acțiune complexă, de mare extensiune și intensiune, care, se realizează la scară globală, în perspectiva integrării procesului instructiv-formativ cu cercetarea științifică și activitatea productivă. Aplicat cu consecvență, de mai mulți ani, principiul integrării se referă — în limbajul normativ al deciziilor specifice politicii școlare — și la corelația dintre nevoile de cadre calificate ale diferitelor sectoare de activitate și dinamica intereselor și aspirațiilor socio-profesionale ale contingentelor școlare.

Desigur, nevoile obiective de forță de muncă depind, în cea mai mare măsură, de tipul de dezvoltare globală, în plan economic și social, de eficiența și productivitatea muncii sociale, precum și de volumul populației ocupate în activitatea socialmente utilă. Studiile și prognozele care se realizează, în acest sens, arată că, pe măsură ce se materializează strategia dezvoltării economico-sociale intensive, apar necesități noi, legate de ramurile de vîrf, de înaltă tehnicitate și productivitate, care să permită o deplină valorificare a resurselor

umane, a potențialului creativ de care dispunem. Iată de ce, nu numai sub aspectul „comenzii sociale”, ci și sub cel al orientării educaționale a centrelor de interes, ai preferințelor și opțiunilor noilor generații, învățământul devine un „microlaborator” formativ, un sistem de acțiuni modelatoare, cu finalități explicite în orientarea și conturarea rutelor socio-profesionale ale diferitelor categorii de absolvenți. Prin el însuși, prin valențele sale formative, învățământul este chemat să determine permanent substanțiale orientări și reorientări valorice în conștiința și motivația profesională a elevilor, astfel încît aceștia să tindă spre domeniile noi ale activității productive și chiar să capete o turnură de tip anticipativ, corespunzător opțiunilor de perspectivă ale dezvoltării viitoare, definite în documentele de partid și de stat, în programele elaborate în această direcție.

Punem această problemă, referitoare îndeosebi la structura forței de muncă și la determinațiile sale calitative, socotind că aceste aspecte capătă accente precumpănitoare în etapa actuală, în condițiile dezvoltării intensive și ale unor dimensiuni cantitative ale contingentelor școlare în acord cu volumul previzionat al necesarului de forță de muncă pentru toate sectoarele de activitate. Trecerea la o dezvoltare intensivă determină și soli-

cită o sporire a investiției de calitate în articulațiile procesului instructiv-formativ, o activizare a resorturilor acestuia care se reflectă în opțiuni școlare și profesionale moderne, într-o cerere socială de educație orientată spre noile structuri profesionale care se dezvoltă în spațiul vieții active. De altfel, unele studii și sondaje întreprinse în acest scop arată că astfel de orientări (legate, de pildă, de automatizare, cibernetizare, robotizare etc.) se amplifică în rîndurile elevilor, în unele privințe chiar în relații decalaj, față de volumul necesităților obiective de forță de muncă.

A modela aspirațiile profesionale ale tineretului școlar înseamnă a realiza un proces educativ continuu și gradat, care își are originea la vîrste foarte fragede și capătă turnuri explicite în preajma adolescenței. Conținutul aspirațiilor (ca fenomene psiho-sociale) este dependent, în mare măsură, de motivația muncii și de conștiința posibilităților de autovalorificare profesională în viitor. Altminteri, aspirațiile pot căpăta o încălcătură imaginativă, pot avea un orizont prea larg, fiind mai greu de finalizat în planul satisfacției împlinirii lor realiste. Subliniem, de asemenea, și necesitatea de a se distribui mai nuanțat mesajul educativ referitor la orientarea școlară și profesională, potrivit și statutului socio-economic al elevilor. În condițiile democratizării societății noastre și egalizării șanselor de acces la învățământ (mai ales la treptele sale selective) devine necesară determinarea unor noi motivații ale muncii și conștiinței de sine în toate mediile sociale, în concordanță cu necesitățile reale de forță de muncă în domeniul de anvergură, cum ar fi cele ale industriei miniere, petroliere, ale construcțiilor, ale agriculturii etc. Restructurarea intensivă și modernizarea tuturor sectoarelor, noua revoluție agrară, dezvoltarea serviciilor sociale creează noi spații profesionale, cu durabilitate în timp, care

solicită extensiuni ale volumului de forță de muncă oferită de învățământ.

Ca atare, în munca educativă se cere o accelerare a pirghiilor formative care să determine înțelegerea mai clară, de către tineri, a nevoilor obiective, a cerințelor actuale și de perspectivă pe care le are economia noastră și care sînt definite explicit în documentele de partid. Rezolvarea problemelor pe care le implică raportul dintre aspirația personală și necesitatea obiectivă depinde, așadar, nu numai de mecanismele de selecție (implicit de cifrele de școlarizare), ci și de încorporarea unui real efect educativ, motivațional, în structura aspirațiilor profesionale. De aceea, devine tot mai evidentă necesitatea regindirii sistemului de acțiuni specifice școlii, corelativ cu influențele extrașcolare. Aspirațiile profesionale au componente puternic motivate individual, dar — în ansamblul lor — pot și trebuie să se structureze și în funcție de cerințele obiective și globale de forță de muncă, în funcție de prioritățile care se ivesc în diferite sectoare, potrivit strategiei dezvoltării planificate, organizate și echilibrate a întregii societăți. Satisfacerea acestui deziderat presupune o mai temeinică pregătire psihopedagogică și politico-ideologică a tuturor cadrelor didactice, însușirea mai activă a tezelor și aprecierilor din documentele de partid, a mesajului acestora în acțiunea formativă, în influențarea educativă directă și eficientă a elevilor, a fiecărui caz în parte, în perspectiva individualizării și tratării diferențiate a tineretului școlar. Subliniem acest aspect pentru că este definitoriu pentru misiunea socială a cadrului didactic, pentru rolul său deosebit în realizarea unui echilibru dinamic între aspirațiile profesionale ale elevilor și necesitățile obiective de forță de muncă din diferite sectoare de activitate.

Conf. univ. dr. ACULIN CAZACU

Corelarea cunoștințelor de la disciplinele fundamentale cu cele de la disciplinele tehnologice

MATEMATICA — O DISCIPLINĂ CU LARGI IMPLICAȚII ÎN ACTIVITATEA TEHNICĂ

Construirea societății socialiste multilaterale dezvoltate în patria noastră impune înnoirea permanentă a conținutului învățământului și îndeosebi a conținutului disciplinelor fundamentale, în vederea pregătirii tinerelor generații în consens cu cerințele unei dezvoltări științifice, moderne, care să facă față nivelului tehnologic ridicat în toate domeniile de activitate și să asigure competitivitatea produselor pe plan național și internațional.

Este cunoscut aportul matematicii la rezolvarea unor probleme practice din domeniul tehnologiei, industriei, agriculturii, în general al economiei naționale. Este necesar ca în procesul de predare-învățare a matematicii, cadrele didactice să urmărească dezvoltarea spiritului de observație, de descoperire, capacitatea de inducție și deducție, de verificare pe cazuri particulare a propozițiilor matematice intuite, cu alte cuvinte, dezvoltarea gândirii matematice a elevilor.

Întreaga istorie a științelor este întrepătrunsă de corelații între activitatea matematică și realitățile vieții, în care spiritul uman a jucat un rol deosebit de important. Astăzi în activitatea umană de previziune științifică un loc deosebit îl ocupă calculul matematic, modelarea matematică, metodele experimentale, precum și unele metode teoretice. În consecință, profesorilor de matematică și specialiștilor care predau disciplinele tehnologice le revine sarcina să utilizeze un limbaj comun acestor discipline, aceleași notații, aceleași relații, aceleași metode de abordare a noțiunilor, legilor și fenomenelor sau de rezolvare a problemelor. În toate disciplinele tehnologice se includ noțiuni de matematică, se impune utilizarea corectă a unui aparat matematic referitor la rezolvarea ecuațiilor trigonometrice, la asemănarea triunghiurilor, diagramele unor funcții elementare, precum și stabilirea unor precizări în cazul unor particularizări de notații sau relații. De exemplu, desenul tehnic este de neconceput fără geometrie sau, la disciplina „Circuite și componente electronice”, se utilizează imaginile numerelor complexe, graficele unor categorii de funcții, precum și unele tehnici sau unii algoritmi de calcul în studiul tranzistoarelor ș.a. În cadrul noțiunilor referitoare la circuite operaționale sînt prezente: compararea prin operații de gradul I sau gradul II, derivatele și integralele unor funcții. Sînt doar cîteva exemple de corelare, dar numărul lor în realitate este mult mai mare.

Unele noțiuni de algebră booleană sau de logică matematică nici n-ar mai trebui studiate separat, la disciplinele tehnologice, ci, pur și simplu, reamintite acolo unde este cazul predate doar la matematică. În acest fel, s-ar economisi și timp. De exemplu, la capitolele „Echipamentele tehnice de calcul”, „Sistemele de numerații”, ele ar trebui utilizate așa cum se utilizează la matematică. Noțiunile matematice nu trebuie utilizate la tehnologii ca simple instrumente de rezolvare a unor probleme, ci trebuie implicate în cunoașterea științifică a unor fenomene și legi specifice. Totodată, matematica nu trebuie predată pur teoretic, fără a face apel la aceste discipline, pentru că în acest caz lecțiile și-ar pierde din valoarea instructiv-educativă și s-ar rupe de realitatea care a generat știința matematicii.

Prof. CORIOLAN TEMPIAN
Inspector școlar de specialitate la
Inspectoratul Școlar Județean Timiș

ROLUL NOȚIUNILOR DE CHIMIE, FIZICĂ ȘI MATEMATICĂ ÎN PREGĂTIREA CHIMIȘTILOR

Cerințele imperioase ale dezvoltării științei și tehnicii contemporane impun predarea interdisciplinară, care permite stabilirea unor strînse corelații între cunoștințele acumulate de elevi pe parcursul anilor de studiu la diferite discipline. Această corelație trebuie privită ca o legătură logică a cunoștințelor din multiple domenii științifice și tehnice, ca o interpretare unitară a acelorași legi și principii.

Ne vom referi, în continuare, la corelarea cunoștințelor de la discipline fundamentale cum sint matematica, fizica și chimia, pe de o parte, și, pe de altă parte, cele de la tehnologia chimică, disciplină de specialitate destinată pregătirii elevilor în meseria de operator chimist. Pe parcursul celor patru ani de studiu, elevii liceului nostru, Liceul de Chimie Industrială „Azur”, studiază, în cadrul disciplinei „Tehnologie chimică”, procese chimice de obținere a principalilor produși organici și anorganici, a compuşilor macromoleculari, coloranți și medicamente.

Astfel, spre exemplu, la clasa a IX-a, în cadrul tehnologiei chimice anorganice, se studiază tehnologia de fabricație a amoniacului, care solicită cunoașterea unor noțiuni de echilibru chimic și a principiului lui Chatellier, principiu învățat la chimie, care îi ajută pe elevi la stabilirea parametrilor procesului și la interpretarea datelor sale. O altă noțiune, dobîndită

în clasa a IX-a, este aceea de catalizator, care intervine într-o serie de procese tehnologice, ceea ce permite elevului înțelegerea rolului și a necesității acestuia, pentru că reacțiile chimice pot fi exoterme sau endoterme, temperatura influențînd randamentul procesului. Elevul trebuie să cunoască modul în care acești parametri permit deplasarea echilibrului chimic în sensul formării produsului de reacție dorit. Pentru a putea studia, în clasa a X-a, tehnologia chimică organică, elevii trebuie să aibă cunoștințe de chimie care se referă la clasificarea hidrocarburilor, la structura acestora și la principalii lor compuși. De aceea, trebuie să existe concordanță între cele două discipline (cea de specialitate și cea tehnologică) în ceea ce privește ritmul de parcurgere a celor două programe școlare, pentru a se asigura fondul de cunoștințe necesar disciplinei tehnologice. Însușirea unor noțiuni cum sînt: concentrația, solubilitatea, p.H., raport molar, caracter oxidant sau reductor, mediu de dispersie, care intervin des în prezentarea și studiul proceselor tehnologice, permit înțelegerea de către elevi a rolului pe care îl au acestea, pentru conducerea în bune condiții a procesului tehnologic.

În afară de cunoștințele de chimie, în domeniul tehnologiei chimice sînt necesare și cunoștințele de matematică pentru efectuarea calculelor în vederea stabilirii concentrației unei soluții sau a randamentului unui proces, întocmirea și utilizarea diagramelor. Cunoștințele de fizică permit operatorului chimist interpretarea unor mărimi ca: presiunea, viscozitatea, căldura de reacție, viteza de răcire a unui fluid și corelarea acestor mărimi cu mărimile tehnologice.

Am exemplificat doar cîteva din cunoștințele de la obiectele fundamentale pe care le utilizăm în predarea disciplinelor de specialitate pentru meseria de operator chimist. Din cele prezentate se desprinde concluzia că, pentru pregătirea unui elev în meseria de operator chimist este necesară realizarea unei strînse legături între însușirea cunoștințelor de chimie, fizică, matematică și tehnologie chimică, pentru a se asigura îndeplinirea obiectivului de bază: acela de a pregăti muncitori cu înaltă calificare, conștiință de rol și responsabilitate lor în activitatea pe care o desfășoară.

Ing. MIHAELA WILLKORM
Liceul Industrial „Azur”
din Timișoara

CUNOȘTINȚELE DE FIZICĂ — O COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A DISCIPLINELOR TEHNOLOGICE

Pentru realizarea unei strînse corelări între disciplinele fundamentale și cele cu caracter tehnic și tehnologic, în liceul nostru s-au realizat dezbateri pe această temă. Amintim, între altele, dezbaterile privind sistemul de notații al mărimilor fizice ce intervine în diferite manuale, proiectele de lecție, planificările calenda-

ristice și activitățile în cercurile științifice. Pentru corelarea noțiunilor folosite, avînd în vedere că anumite mărimi fizice sînt înfățișate diferit la diferite discipline, ne-am propus prezentarea unitară a noțiunilor pentru diferite mărimi electrice, fizice, mecanice, astfel încît elevii să nu facă confuzii în interpretarea lor.

Materialele semiconductoare se prezintă la studiul materialelor, în clasa a IX-a, iar la fizică, în clasele a XI-a și a XII-a. În studiul materialelor se insistă pe modul de obținere a materialelor semiconductoare și pe aplicațiile practice, iar la fizică și pe deducerea formulei conductibilității și aplicații — probleme. În felul acesta, la sfîrșitul clasei a XII-a, elevii are imaginea de ansamblu asupra proprietăților și funcțiilor îndeplinite de elementele neliniare de circuit. Diodele și tranzistoarele se studiază în clasa a XI-a, atît la fizică cît și la componente și circuite electronice. Planificările calendaristice s-au întocmit astfel, încît la cele două discipline să se studieze simultan, aceste noțiuni completîndu-se reciproc. La fizică se insistă asupra rezolvării de probleme, iar la componente și circuite electronice, se insistă asupra elementelor constructive și caracteristicilor tehnice de folosire a acestora în montaj concret, care se realizează în laborator și atelier.

Corelarea fizicii cu disciplinele tehnologice se realizează și la predarea altor capitole, cum ar fi: mașinile termice, care la fizică se studiază în clasa a X-a, iar la disciplinele tehnologice în clasele a XI-a și a XII-a. La fizică se prezintă principiile de funcționare și se fac probleme. La disciplinele tehnologice sînt descrise elementele componente și tehnologia de executare a acestor elemente. Cadrele didactice de instruire tehnologică, în colaborare cu cele de fizică au propus spre realizare proiecte de diplomă pentru elevii claselor terminale, care s-au finalizat cu o bogată gamă de materiale demonstrative și ilustrative, cum ar fi: programele pentru calculator privind diferite efecte din termodinamică, electronică, fizică cuantică, dispozitive electronice, mașini electrice și termice. Planul de muncă și temele pentru cercetările științifice ale elevilor au fost discutate și aprobate în ședințele comune ale celor două cadre încă de la începutul anului școlar. Unele teme fac obiectul ședințelor de cerc și la fizică și la instruirea tehnologică. Profesorul de fizică coordonează realizarea părții teoretice a lucrării, iar inginerul coordonează realizarea practică.

Potrivit concepției moderne de instruire, laboratoarele de fizică, electronică, mecanică și motoare cu combustie internă au fost reorganizate pentru a se asigura condițiile necesare desfășurării, cu maximă eficiență, atît a activității de predare (cînd lecțiile sînt centrate pe experimentele demonstrative efectuate de profesor), cît și a activității de învățare, cînd lecțiile sînt centrate pe activități practice, tehnice, pe investigare și descoperire de către elevi.

Prof. MAGDALENA ȘTEFĂNUȚ
Ing. PETRU COCIUBA
Liceul Industrial Nr. 1 din Timișoara